

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre 28 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre 7 korona.
Egy hónap 3 k. 40 f.

VIDEKEN:

Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre 8 korona.
Egy hónap 3 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Kedd, november 21.

Uj német erők
a macedóniai fronton.

— Oláhok hiábavaló támadásai. —
Berlin, november 20. (Hivatalos.) A
nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harc tér:

Rupprecht bajor trónörökös vezértá-
bornagy arcvonala:

Az angol tüzérségi tűz tegnap
egészben véve csekélyebb volt. Csak
az Anore mindkét partján, Serre és
Beaucourt közti, valamint Miraumont-
tól délre fekvő állásaink ellen volt
erős. Az esti órákban előretörő táma-
dások veszteségteljesen megúsultak.
Gyalogságunk kézigránát harcban ki-
vetette az angolokat Grandcourt nyugati
részéből. Az utolsó hét ellentá-
madásaiban 22 tisztet és 900 főnyi le-
génységet fogtunk el és 34 géppuskát
zsákmányoltunk. A franciák ismét-
ten megkísérelték, hogy nyugat felől
St.-Pierrevaast erdőbe benyomuljanak,
azonban visszavertük őket, bár
erős tűz készítette elő a friss erőkkel
intézett támadást.

Keleti harc tér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy
hadcsopartja:

A harci tevékenység erős hidegben
általában csekély volt.

Károly főherceg vezérezredes ar-
cvonala:

Az orosz-román harc vonal elleni
hadműveleteink tervszerűen tovább
folynak. A románok Campolungtól észak-
keletre naponkénti hiábavaló támadásaikkal
merítik ki össze-vissza kuszált köte-
leiket.

Balkán harc tér:

Mackensen vezértábornagy hadcsop-
partja:

Dobrudzsában és a Duna mentén
Szilisztriától keletre, az Oltina kikö-
tőig ágyutüz.

Macedóniai hadszíntér:

Az új állások elfoglalása Monasz-
tirtól északra az ellenségtől meg nem
zavarva ment végbe. Uj német erők
érkeztek a harc térre. A Moglena ar-
cvonalon Bahována és Tussinnál a bol-
gárok visszaverték a szerb előretöré-
seket. Ludendorff, első főszállásmester.
(A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Tervszerűen folynak
a romániai operációink.

Budapest, november 20. (Hivatalos.) A
főhadiszállás jelenti:

Keleti harc tér:

Károly főherceg vezérezredes had-
sereg arcvonala:

A Románia elleni műveletek terv-
szerűen folynak. Campolungtól észak-
ra ismét heves támadásokat vertünk
vissza.

Lipót bajor herceg vezértábornagy
hadseregének arcvonala:

Nincs semmi lényeges.

Olasz és délkeleti hadszíntér:

Jelentős esemény nem történt. Hőser
altábornagy, a vezérkari főnök he-
lyettese. (Miniszterelnökség sajtóosz-
tálya.)

LEJUJABB.

Erkezett reggel 2 órakor.

Krajovához közelednek csa-
pataink.

Német hivatalos jelentés. (Kiadatott
éjjel egy órakor.)

A Sommetól északra ágyuharc.
Csapataink Krajovához, Nyugat-
Moldova fővárosához közelednek. A
Duna alsó folyásánál és a Strumánál
élelnek tüzeles.

Éjjel 3 órakor érkezett telefon
jelentés.

Monasztir elestének jelentősége.

Luganó. A Corriere della Sera ve-
zércikkében Monasztir elestéről ír. Né-
zete szerint ez az esemény katonai
szempontból nem döntő, bár politikai-
lag fontos. Alig hihető azonban, hogy
ez a győzelem enyhítene a bolgár-
osztrák-magyar-német nyomást Ro-
mániára, ellenkezőleg, valószínű, hogy
a központi hatalmak nem fogják meg-
lassítani előnyömlésüket Románia
ellen, hogy minél gyorsabban újból
Monasztir birtokába juthassanak.

Berlin. A kancellár jelenlegi tar-
tózkodása a főhadiszálláson kapoco-
latban van az általános polgári szolgálati
kötelezettségről szóló javaslattal. A
szövetségi tanács már holnap foglal-
kozni fog a javaslattal, valószínűleg
már a birodalmi gyűlés főbizottsága
is tárgyalni fogja a hét folyamán,
ugy, hogy a jövő hétre várható már
a javaslat törvényerőre emelkedése.

A Hungária textil-gyár közgyűlése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Vasárnap délelőtt 11 órakor tartotta VII. évi rendes közgyűlését Arad egyik legfiatalabb, legvirágzóbb ipartelepe, a Hungária Aradi Pamutgyár Rész. énytársaság. Az Aradmegyei Takarékpénztár üléstermében tartott közgyűlésen a társaság részvényesei nagy számban jelentek meg. **Dániel Ernő** báró v. b. t. t. társasági elnök megjelenésében akadályozva lévén, az elnöki széklet ifj. **Neuman Adolf** báró foglalta el. Az elnök üdvözölte a megjelent részvényeseket és megállapította a közgyűlés határozatképességét, amennyiben 1789 részvény képviselőjében 28 részvényes volt jelen.

Ezek után az elnök a jegyzőkönyv vezetésére **Mandl Vilmos** dr. társasági ügyészt, hitelesítésére pedig **Weisz Márk** gyárost és **Raicu Sebőt**, a Victoria Takaré- és Hitelintézet vezérigazgatóját kérte fel. Előterjesztésre került az 1915—16. üzletévre vonatkozó igazgatósági jelentés, melyet **Lorant Emanuel** kereskedelmi igazgató olvasott fel. Az igazgatóság jelentése a következő:

Tisztelt közgyűlés! Lefolyt üzletünk, melynek zárszámadásait ezennel t. részvényesaink elé terjesztjük, a második hadiévvel esett egybe és megemlíteni kívánjuk mindenek előtt, hogy amíg az 1914—15. üzletévben — vagyis a háboru első esztendejében — a nyersanyag behozatal bár nehéz körülmények között, de mégis keresztül vihető volt, addig a lefolyt üzletévben a tengerentuli gyapotbehozatal a közismert okoknál fogva teljesen szünetelt, miáltal iparunk tevékenysége készleteink feldolgozására szorított.

Miután a pamutárakban fokozódó katonai szükségletek kielégítése csupán a meglévő, de folyton csappanó készletekre támaszkodhatik, a kormány indítva érezte magát arra, hogy a készletekkel való ekonomikus gazdálkodás érdekében a gyártást és eladást korlátozza, hogy ezáltal a készletek kizárólag katonai célnak tartassanak fenn.

Ezen korlátozó intézkedések azonban lényeges anyagi megterhelést jelentenek a gyárrakra nézve, mivel a csekély termeléssel szemben az üzemi és üzleti kiadások tekintélyes része változatlanul fennáll.

Igyekezettünk az uralkodó súlyos viszonyok között is oda irányult, hogy üzemünket bár korlátozott mértékben, de szüntelenül fenntarthassuk s ugyancsak ezen célt kívántuk követni, amidőn a háborus igényekhez alkalmazkodva a papírszárga és papírszövet gyártására rendezkedtünk be. Ezen intézkedés annál indokoltabb, mivel a gyapotbehozatalra a háboru tartama alatt alig mutatkozik kilátás, kivéve némi kisázsiai gyapotra, ami azonban igen kis mértékben várható.

Folyó évi március 23-án megtartott rendkívüli közgyűlésen elhatározott alaptőke felemelést időközben sikerrel végrehajtottuk, amennyiben a kibocsájtásra került 4400 darab 500 korona névértékű részvény teljesen jegyezett és a 2,200.000 korona új részvénytőke 60 százaléka, vagyis 1.320.000 korona már be is fizettetett.

Bátrak vagyunk jelenteni, hogy a négy hadikölcsönből összesen 300.000 koronát jegyeztünk.

A t. részvényesek elé terjesztett ötödik üzletévi mérlegre vonatkozólag általánosságban megjegyezni kívánjuk, hogy annak számadatai az előző üzletévi mérleggel szemben alapos eltolódást mutatnak. Ennek magyarázata az, hogy a készletek s künlevőségek nagy mértékben

csökkentek és az ily módon felszabadult összegeket tartozásaink visszafizetésére fordítottuk; ugyancsak így jártunk el az alaptőke fellemeléséből befolyt összegek egy részével, míg másik részét üzemünk kibővítésére használtuk fel. A béke utáni időre várható konjunkturára való tekintettel szövődénket és erőtelepünket megnagyobbítottuk, amivel egyszersmind azt is céloztunk, hogy szövődénk termelőképességét a fonódúéval összhangzásba hozzuk.

A lefolyt üzletévben elért nyereségre vonatkozólag megjegyezzük, hogy az nem mutat lényeges visszaesést az előbbi üzletévvvel szemben, annak ellenére, hogy az olasz háboru kitörése által beállott anyagihiány miatt üzemünket csak jelentékenyen korlátozott mértékben tarthattuk fenn.

A jelen mérleg összeállításánál is gondot fordítottunk értékesökkenési tartalékunk megfelelő dotálására, mivel gépeink és felszereléseink az üzem rendszertelensége miatt fokozott avulásnak vannak kitéve.

Az előtünk fekvő számadásban 356,604 korona 68 fillért fordítottunk beruházásaink leírására, miáltal értékesökkenési tartalékunk 1.159,261 korona 72 fillérre emelkedik.

Az általános tartalékalap növelésére a tiszta nyereség legalább 2 százalékát írja elő: ennek ellenében javasoljuk, hogy ezen alap növelésére 40,000 korona fordítsassék. Továbbá javasoljuk egy hadiveszteség- és hadiadótartalék létesítését és annak 50,000 koronával való dotálását. Azonkívül javasoljuk, hogy hadi jótékonyági célokra 10,000 korona bocsájtassék az igazgatóság rendelkezésére.

Ezek után van szerencsénk az 1915—1916. évi nyereség felosztására vonatkozólag a következő előterjesztést tenni: Az 1915—1916. évi mérleg szerinti tiszta nyereség az előző évről áthozott 21,527 korona 39 fillérrel együtt 266.590 korona 25 fillér, mely összeg felosztását a következőképen indítványozzuk:

1. A részvénytőke 5 százalékos kamatja 110,000 korona.
2. Az előző évről áthozott 21,527-39 korona és a részvénytőke 5 százalékos kamatjának levonása után fennmaradó 135,062-86 korona nyereségből utaltassék 10 százalék az igazgatóságnak, ez összeg 13,506-28 korona.
3. Az általános tartalék-alapra 40,000 korona.
4. A hadi veszteség- és hadiadótartalékra 50,000 korona.
5. 1 százalék felülosztalékra 4400 darab részvény után 4 5 korona 22,000 korona.
6. Hadi jótékonyági célokra igazgatóság rendelkezésére 10,000 korona.
7. Az 1916—1917. évre átvezetendő 21,083-97 korona, összesen 1915—16. évi mérleg szerinti nyereség 266,590-25 korona.

Ezen javaslatunk elfogadása után kérjük a t. közgyűlést, méltóztassék határozatilag kimondani, hogy folyó évi november 20-ától kezdve a 6-os számú szelvény vállalatunk pénztáránál, vagy helyben az Aradmegyei Takarékpénztárnál 30 koronával (6 százalék) váltassék be.

Tisztelettel kérjük a t. közgyűlést, hogy javaslatunkat elfogadni és úgy nekünk, valamint a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadni méltóztassék.

A jelentés elhangzása után a jelenlevő részvényesek a javaslatot egyhangulag elfogadták és az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadta, egyben a felügyelő-bizottság tagjainak 250 korona tiszteletdíjat állapított meg. Ezek után az elnök a gyűlést berekesztette.

A közgyűlésen megjelentek: **Deutsch Andor**, **Fodor Gyula**, **Fuchs Arnold**, **Freud Fülöp**, **Goldschmidt Sándor**, **Jaap de Heer**, **Kell**

Lajos Loránt Emánuel, **Leopold Zsigmond**, **Meer Armin**, **Mandl Vilmos dr.**, **Neuman Dániel báró**, ifj. **Neuman Adolf báró**, **dr. Neuman Károly báró**, **Neuman Alfréd báró**, **Ring Géza**, **Raicu Sebő**, **Róbitsek Soma**, **Parecz Béla dr.**, **Szathmáry Mihály**, **Schwartz Hermann**, **Schwartz Adolf**, **Székely Mihály**, **Tenner József**, **Tüdös Béla**, **Weisz Márkus**, **Wadowszky Gusztáv**, **Urbán Péter báró**.

Ellopott

felhalmozott ezüstpénz.
(8768 koronás lopás egy aradi iparos lakásán.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ma este félnyolc óra tájban megjelent a rendőrségen **Lucai János** aradi hentes mester, akinek a Nagyvárad-ut 10 számú házában van az üzlete és **Weil Károly** dr. ügyeletes rendőrfogalmazó előtt feljelentést tett egyik inasa ellen. A hentes mester elmondta, hogy ma délután hat óra tájban inasát elküldötte a városban levő lakására, hogy a konyhában levő eszímáját tisztítsa ki. A lakásban nem volt senki és az inas a konyhából be ment a hentes mester szobájába, ahol az egyik szekrényt feltörte. Ebben a szekrényben volt **Lucainak** pénzes kazettája, melyet a gyerek magához vett és ezzel megszökött. **Lucai** hét óráig várt az inasra, de mikor látta, hogy nem jön, gyanus lett a dolog és magament a fiu után. Megdöbbenve látta, hogy az kifosztotta szekrényét. A kis pénzes kazettában nyolcezer korona papírpénz volt és ezenkívül volt benne 768 darab két koronás ezüstpénz.

A feljelentés után **Weil Károly** dr. érteletes nyomozást indított a bűnös suhanc kézrekerítése érdekében. Azonnal mozgósította a detektiveket, akiknek valószínűleg még az éj folyamán sikerül elfogni a betörő inast. A nyomozás azt már is megállapította, hogy a fiu, aki maroscsigéri illetőségű, este hét óra tájban a hegyaljai villamos állomáson járt, hóna alatt nagy csomagot cipelt, ami valószínűleg a kazetta lehetett. Az állomáson az iránt érdeklődött, hogy legközelebb mikor megy vonat Maroscsigér felé. Mikor megmondották neki, hogy csak reggel megy, akkor a fiu gyalog indult utnak a Tisza István-úton. Egy detektív kocsin hajtatott utána és, ha utközben nem kerül kézre a fiu, akkor a detektív Maroscsigéren a szüleinek lakásán fogja bevárni a betörő inast.

Elvette az entente a görög hadsereg felszerelését.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A *Corriere della Sera* jelenti Athénből: **Fournet** francia tengernagy azt követelte az athéni kormánytól, hogy a görög hadsereg második osztályának felszerelésére szánt összes fegyvereket, lőszereteket és más anyagokat az entente-nek kiadja.

Roques francia hadügyminiszter Rómán át az olasz főhadiszállásra utazott.

A *Corriere della Sera* jelenti Athénből: Vasárnap a diákok nagy tüntetéseket rendeztek **Venizelosz** mellett, valamint a király mellett is. A tüntetések alkalmával revolverlövések is eldőrdültek. A polgárság a zavargásoktól távol maradt.

Száz kilométerre Romániában.

(Már „nem számolnak“ az oláhok Bukarest elestével.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A sajtóhadiszállásról jelentik: A Vulkán hegységtől délre a Maturu és Gilart folyók között csapataink negyven kilométeres fronton támadva átörték az oláh frontot. A megvert, menekülő ellenséget csapataink szakadatlanul üldözik és üldözés közben kijutottak az oláh síkságra. Az ellenség felgöngyölítése közben a határtól mintegy száz kilométerre jutottunk előre az oláh területen.

A bukaresti Universul című lapban Crainiceanu oláh tábornok a következő fejtegetéseket közli: *Bukarest elestével már nem kell számolnunk.* A tél hatalmas akadályozója az ellenség hadműveleteinek. Hetekkel ezelőtt még Campolung, Sinaja, Ploesti elestével számoltunk, de az ellenség tulereje dacára lassan nyomul előre és ma már ezeknek a helységeknek elésétől sem kell tartani, ellenben reményeink vannak rá, hogy Dobrudzsában és Macedóniában a meghozott áldozatokkal elérjük a kívánt eredményt.

Szófiából jelentik: A dobroudzsai arcvonalra megérkezett új orosz csapatok négy napi csatározás után támadásba mentek át. A bolgár-német haderők ellentámadással több kilométerrel visszaszorították az oroszokat.

A sajtóhadiszállásról jelentik: A tölgyesi harcokban a német csapatok

bravuros rohammal elfoglalták az ezernegyszáz méteres Nagy-Opnica és Kis-Opnica hegyhátaikat. Mivel a visszavonuló orosz csapatok Gyergyótölgyesen gyülekeztek, a német tüzérség tűz alá vette a falut. A gránátos szétverte az ellenséges csapatköteleket, melyek rendetlenül menekültek a Tölgyes-szorosba, amelyet tüzérségünk tűz alatt tartott. A gránátosokban az ellenség a szoroson keresztül oláh területre menekült. Nagyrészüket azonban az erdős hegyvidéken szétszóródott, vagy elesett, a többiek pedig megadták magukat. A foglyok elmondták, hogy rossz az utánpótlásuk és hetekig káposztán és krumplin tengődtek, húst csak nagy ritkán ehettek. Az utánpótlás máhás állatokkal történik. Az oláhokra nagyon haragusznak. Érthető, — mondották a foglyok — hogy az oroszok két évi háborúskodás után kedvtelenül verékszenek, de megbocsáthatatlan, hogy az oláhok ugyanilyen háborútól irtózó hangulatban háborút kezdtek.

A sajtóhadiszállásról jelentik: A november 19-iki román hivatalos jelentés így szól: Dragoslave vidékén előrenyomultunk, négy tisztet és kilencven közembert elöltünk, két géptegyvert és két ágyut zsákmányoltunk. Az Olt völgyében, Siucitól keletre a harcok tartanak. A Jiu és Gilort völgyekben heves harcok folynak. A Duna mentén, Dobrudzsában gyenge gyalogsági és tüzérségi tevékenység volt.

tartalmaztak, teljesen leégtek. A Trugolnik és a Provodnik gummigyárak kárukat 15 millió rubelre teszik. Az új pétervár — moszkvai autómobilvonal autómobilparkjai mind oda veszttek. Suwajew hadügyminiszter a szerencsétlenséget Oroszország egyik legsúlyosabb vereségének mondja. Az oroszországi angol nagykövet azt a követelést támasztotta, hogy Anglia megszálja a kikötőt, hogy a hatástalan orosz őrizet további következményeit meggátolja.

Amerika kormánya a békéért.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A Magdeburger Zeitung jelenti Genfből: A Newyork World című lapnak Stone amerikai szenátor kijelentette, hogy a külügyi hivatal még karácsony előtt megteszi a lépéseket a béke helyreállítása érdekében.

Lansing államtitkár kijelentette az újságíróknak, hogy néhány amerikai lapnak az a jelentése, amely szerint a washingtoni kormány szakítani akar Németországgal, nem felel meg a tényeknek és minden alapot nélkülöz. A hír annál is inkább koholmány, miután Hindenburg és Ludendorff is teljesen csatlakoztak a birodalmi kancellár politikájához.

A Kölnische Zeitung jelenti Washingtonból: A Deutschland balesete egészen véletlenül történt. A hajó majdnem teljesen sértetlen maradt. Vizsgálat indult meg a baleset okainak megállapítására, de a vizsgálat eredményét még titokban tartják.

„Ez a Beseler nevű generális“

— „Vannak munkanélküli német princek.“ —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Alig hinné el az ember, hogy a lengyel királyság proklamálása, ez a világraszóló esemény, mennyire meglepte az orosz sajtót. Egynémelyik lap egyszerűen elvesztette a fejét, az az esemény valóságát utcai hangon szólaltatja meg, a még komoly lapok egy részét.

Emlétesreméltó a Nowoje Vremja vezércikke. Itt a következők olvashatók: „Az a német tábornok, aki jelenleg a paranesnoki tisztet tölti be Varsóban, az orosz birodalomnak német és osztrák-magyar katonaságtól megszűnt területeit önálló országnak nyilvánította. Ez a Beseler nevű generális egyelőre még nem talált alkalmas egyént az üres lengyel trónra, de semmi kétség, hogy ezt a valakit nemsokára fellelik, hiszen tucatszámra élnek munkanélküli német princek, kik készek, ha csak két percre is, fejükre tenni egy koronát. Egy német generális, aki önálló országot terem, csak kikacagni való, de a cél, amelyért végigjátszák ezt a komédiát, egyáltalán nem tréfás dolog.“

Ez a hülyeség — mert más kifejezést nem találunk erre az írásműre — egy komolyan nevezett lap vezető helyén, talán többet bizonyít, mint száz más hosszú értekezés arról a tárgyról, hogy miként fogadta az orosz közvélemény az új lengyel királyság kihirdetését.

Nem kevésbé értékes a Birschevija Wjedomszti cikke, akinek tulajdonosa maga is lengyel s amelynek szerkesztőségében az orosz-lengyel vezérek és álmódzók egykor légyottot adtak egymásnak. Ez a lap is „egy német generális ténykedéséről“ beszél s a nagyszabású történelmi tényről „cinikus és szemtelen cselekedetnek“, majd „a lelkiismeret és a jog elnyomásának“ nevezi. „A központi hatalmak meghozott határozata — írja — nem más, mint egy politikai rablógylókosság!“ E lap szerint Lengyelország visszaállítása gonosz tett s minden lengyel, ki egy fungáló lengyel parlamenti tanács felállítását kívánja, hazaárulást követ el, mely halállal lesz büntetendő. Így kényszerítik bele a szegény orosz-lengyeleket a németek és az osztrákok a hazaárulás bűnébe.“

A Djen című lap, amely eddig meglehetősen komolyságot tanúsított politikai kérdések mérlegelésében, így állítja fel a kérdést: Hogyan fogadják a lengyelek a cár manifesztumát s lengyel királyság felállítására vonatkozólag s erre a kérdésre a következőképp válaszol: „Az orosz-lengyelek jelenleg egy pillanatra sem fognak kétséget táplálni abban, hogy Németország és Ausztria-Magyarországnak komolyak a szándékai, hogy a cárizmustól egy többé-kevésbé önálló Lengyelországot teremtsenek“. A lap cikkét a következő szavakkal végzi: Az orosz-lengyelek épen úgy nem fognak tiltakozni a most felkínált autonómia ellen, mint ahogy a nekik régebben ajándékozott önkormányzat ellen nem tiltakoztak.

Ezek a lapszemelvényeken kívül nagyon figyelemreméltóak a vezető orosz egyéniségek nyilatkozatai: Mitjukow, a kadétpárt vezére óvatos s nem kíván a történelmi aktusról részletesen nyilatkozni. Csak annyit mond: Ez az aktus nagyon komoly s ezelőtt szemet hunyni lehetetlen. A lengyeleket mindenesetre nagy kísértés elé állítja. *Mi mindenesetre elmulasztottunk ismét egy kínáló pillanatot.*

Adschemow: Mindenki előtt világos, hogy kormányunk annak idején mily óriási hibát követett el, midőn elmulasztotta azt a lépést, a

LEGUJABB.

Réggel 3 órákor érkezett telefon jelentés.

Laganó. Az Arnó folyó vidékén újabb nagy pusztítást okozó áradások voltak. A Thirrenei-tenger egész partvidékén rendkívül hevességű tengerrengés volt. Livornóból, Genuából, San Pierdarenából, Savonából és Marseilleből, továbbá a Riviera számos üdülőhelyéről nagy károk híre érkezett. A kikötőkben több száz jármű elsüllyedt, az Engadin nevű nagy gőzös léket kapott. A Maria Zigera nevű vitorlás hajó márvány rakományával együtt elsüllyedt. Sok gyár, raktár, áruház, lakóház és számos közintézmény épülete nagyon megrongálódott. A Genuából Speziába vezető vasút vonala három helyen megrongálódott, úgy, hogy a forgalmat nagy fáradsággal is csak ideiglenesen tudták helyreállítani. Chiavinánál a töltés lecsuszása folytán egy tehervonat a tengerbe zuhant. A Livorno—Vado vasútvonal földcsuszamlás miatt helyenként használhatatlanná vált.

Stockholm. Az arohangelszki kikötőben történt robbanásról a következőket jelentik. Két gőzös pusztult el összesen 27.000 tonna tartalommal. A kikötő, amely tele volt hajókkal, a robbanás után egy lángoló potolhoz volt hasonló. Husz hajó menekülés közben súlyosan megrongálódott. A parton elpusztult munteió értékét mintegy nyolcvanmillió rubelre becsülik. A moszkvai gyapotgyárosok egyesületének raktárjai, amelyek körülbelül 20.000 bál gyapotot

mely 1914-ben a dumának kínálkozott. Most a pere elmúlt s a eszelekvés fonala kezünkől kiesett.

A lengyel kérdésről a дума képviselők közül is többen nyilatkoztak, kik közül a nevezetesebbek Sulgin, Roditsev és Jefremov. A képviselők nyilatkozatai nagyobbrészt szintén az orosz kormányzat ellen fordulnak, sőt az egyik képviselő felelőssé teszi a kormányt, hogy akkor, midőn 1914-ben Nikolajevics nagyherceg főlhivást intézett a lengyel önkormányzat visszaállítására, ezt a kérdést a kormány végleg elejtette.

Egy orosz nagyiparos, aki lengyel származású, jelenleg Stocholmban a következőképen nyilatkozott: Guraszevics, Meisztovics urak s a többiek, akik a lengyel népnek ugynevezett képviselői az orosz képviselőházban s akik itt lengyel ellenes orosz politikát üznek, megsemmisítették a mi álminkat egy hiánytalan nagy Lengyelországról s minket a lengyel kérdésben Németország intencióihoz hajlítottak s a központi hatalmak karjaiba üttek. Gondolkozhatik bárki úgy, amint akar a mi főlzabadi-tásunkról, de tény az, hogy az önálló Lengyelország fölé az első napsugár nem Oroszországból, hanem nyugatról érkezett és ezt a lengyelek nem fogják elfelejteni sohasem.

Az orosz cenzura a tüntemlített lapjelentéseken kívül e nyilatkozatokat bizonyára nem engedí majd közölni s így komoly lengyel hangok Oroszországban nem hangozhatnak el.

IRODALOM ES MUVESZET.

Színházi műsor:

Kedden: Barics Gyula felléptével: *Szibill* operett, B. bérlet.

Szerdán: *Három a kis lány* operett, C. bérlet.

Csütörtökön: *Névtelen asszony* színmű, A. bérlet.

Pénteken: Új betanulással először: *A szultán* operett, B. bérlet.

Szombaton délután fél négy órakor, fél helyárral újasági előadás: *Az iglói diákok*, diákoperett.

Este nyolc órakor, rendezes helyárral: *A szultán* operett, C. bérlet.

Csiky est az aradi színházban.

Cifra nyomoruság.

— Színmű, írta Csiky Gergely. —

A magyar drámairodalom fejlődéstörténetének kimagasló dátuma Csiky: Cifra nyomoru ágának első előadása a régi Nemzeti Színházban. Azóta mennyit változtak az idők, szokások és erkölcsök s mégis — három évtized után is — mennyi frissességet, újszerűséget, sőt aktualitást találunk a Cifra nyomoruság rajzában. Egyik-másik mondatában, mintha a mai idők hangulatát örökítette volna meg rég porladozó írója. Az öfteányos apa kifakadásait egy mai, élelmiszergondokkal küzdő, családfő se mondhatná el jellemzőbben. Csiky halálának 25 éves évfordulójára, kegyeletes megemlékezésül szánta az aradi színház Csiky legkarakterisztikusabb darabjának előadását s legjobb erőt állította sorompóba, hogy a megemlékezés méltó legyen a nagy drámaíró emlékéhez. H. Harmath Józsa, Búnházy Teréz, K. Kápolnai Juliska, Benkóné, Kiefer Lujza, Blidar Vali, Rozsnyai Ilonka, Várnai, Győző, Kiss Miklós, Polgár s a többiek mind egész lélekkel igyekeztek a nagy író szellemé előtt megmutatni tehetségük legjavát. A közönség megértette a színház igazgatóságának nemes célját s szeretettel méltányolta a színészek hata-

sos, jó játékát. Magtöthötte a színházat, tapsolt s mulatott a humoros rajzokon épügy, mint az eleven és találó társadalmi szatírán. A rendezés kifogástalan volt, általában az egész előadás méltó ahoz a célhoz, amelynek érdekében színrehozták a Cifra nyomoruságot. **Z. A.**

A szeplőtlen asszony.

Az Arany-sorozat IV-ik filmje az Apollóban.

Ma este ismét jelentőségteljes bemutatója volt az aradi Apolló-színháznak. Az idei szezon legnagyobb sikert aratott képeinek, a Trilbynek, a Királytigrisnek és a még mindig élénken emlékeztünkben élő Szibériának testvérfilmjét: A szeplőtlen asszonyt ismerhettük meg. Az egész világ népszerűségét egyetlen csapásra magához ölelő amerikai Arany-sorozat negyedik filmje, „A szeplőtlen asszony” (Lady Beatrice házassága.) A mit megcsodálunk az Arany-sorozat első három filmjén, azt még fokozottabb mértékben élvezhetjük most. A rendezésnek ilyen szédületes méreteit csak amerikai eszközökkel oldhatták meg. A legszerényebb jelenet is külön látványosság, a darab kicsücsösödő fejezetei pedig megállítják az emberi gondolkodást. Az angol lordok fényben uszó szalonjai tündökölnék szemünk előtt pazar festői szingardagságban, azután egy hatalmas színházéget látunk, olyat, amilyent még a kinematográfia nem tudott produkálni.

A páratlanul álló kiállítás mellett a darab mesészövése is a legnagyobb figyelmet érdemli. A legelőkelőbb, angol társaságok levegőjében játszódik le az izgalmasan felépített eszelekmény. Lord Admonston felesége, lady Beatrice olyan, mint Ybsen Néroja. A gyermekesen pajkos, csacsogó asszonykát férje elhanyagolja s unalmában ismerőssel körében keres szórakozást magának. Megismerkedik egy elegáns világgíval, akinek megtetszik a szép, kívánatos asszony s hevesen ostromolni kezdi. Beatrice megfontolatlanságból olyan helyzetbe kerül, amely ártatlanságát kétségessé teszi férje előtt. A lord házában viharzó botrányok tombolnak. Meginđítja a válópert felesége ellen. Érdekesebbnél érdekesebb jelenetek hajszolják egymást, míg aztán kiderül, hogy lady Beatrice lelke szeplőtlen, gyermek volt, csinyt követett el, de nem szegte meg hitvesi hűségét.

Az összefoglaló mesét természetesen a lebilincselő jelenetek egész tömege egészíti ki.

A szeplőtlen asszony mai premiérjére minden előadásra jóval előbb elkeltek az összes jegyek. A közönség tömegesen hullámozott öt órától kezdve a késő esti órákig az Apolló előtt, amelynek érdemeit öregbíti a mai bemutató. A szeplőtlen asszonyt ma mutatták be Budapesten, Bécsben és Berlinben is. Nincs még egy vidéki mozgószínház, amely ennyire egysorban haladna a legelőkelőbb világvárosi mozgószínházakkal.

A szeplőtlen asszony még három napig marad műsoron. A 9 órás előadásokra már is tömeges előjegyzés történt, ezért ajánlatos az 5 és 7 órás előadások látogatása.

* **A színház hírel.** A Szibill operett, mely annyira kellemes estét szerzett a közönségnek, holnap ismét előadásra kerül. Három a kis lány. Ez a bűbajos, Schubert zenéjű operett, melynek eddig összes előadásaiban zsufolt házgyönyörködött, szerdán ismét színre kerül, Médike szerepében Horváth Micivel.

József főherceg tábori lapja Lippára.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Jelentették annak idején, hogy Krenner Zoltán dr. lippai közigazgató hivatalos kiküldetésben az olasz fronton járt és napokon keresztül élvezte a főhadiszálláson József főherceg csodás vendégszeretetét. Abból az alkalomból, hogy őfenségét vezérezredessé nevezték ki, Krenner dr. visszaemlékezve ama jelenetekre, amelyeket a magyar katonák bálványának, József főhercegnek főhadiszállásán alkalmá volt látni és amelyek a fenséges ur halált megvető hősiességét bizonyítják, — közvetlen és kéréssetlen szavakkal megírott üdvözlő levelet intézett hozzá. A közigazgató egyáltalán nem számított válaszra, mert hiszen csupán a lelkéből felfakadó és minden magyar ember szívében élő rajongó szeretetnek akart kifejezést adni levelével. József főherceg azonban ezt az üdvözlést sem hagyta felelet nélkül. Folyó hó hatodikán kelt rózsaszínű tábori lapon a következő választ küldte Krenner dr.-nak:

„Belső hálás köszönet szeretetteljes, meleg üdvözléteért nagy kitüntetésemhez, melyet mint hős katonáink szerezte legszebb jutalmat vettem. *Ujból óriási veszteségei mellett tört meg az olaszok legnagyobb offenzívája. A kilencedik isonzo csata javunkra dönt el, hála a Mindenhatónak és szeretett katonáimnak. Azon hely, hol nálam volt, romhalmazzá van „a felszabadítók” által löve. Üdvözlő igaz tisztelője, Harctér, 1916. november 6. József főherceg.*“

Az osztrák miniszterelnök Budapesten. Bécsből jelentik: Körber Ernő osztrák miniszterelnök ma délután öt órakor Budapestre utazott.

Szófia új osztrák-magyar követ. Bécsből jelentik: Tarnovszky Adám gróf utódjává a szófia új osztrák-magyar követségen Széchenyi Lajos gróft nevezték ki. Szófia új követünk jelenleg negyvennyolc éves, diplomáciai karrierjét Washingtonban kezdette meg, később Rómában, Péterváron és Londonban folytatta. 1916. február 8-ika óta Széchenyi gróf, mint a külügyminiszterium képviselője a belgrádi katonai kormányzóságnál volt.

A Károlyi-párt panasza. Budapestről jelentik: Batthyány Tivadar gróf, a függetlenségi és 48-as párt elnök-helyettese, levelet intézett Tisza István gróf miniszterelnökhöz. A levélben közli, hogy pártja november 13-án tartott értekezletén kimondotta, hogy az élelmezési hivatal mellé felállítandó tanácsban nem képviselhető magát. A cenzura azonban megakadályozta a pártot abban, hogy teljesen tárgyilagos és szakszerű álláspontját a nyilvánosság előtt ismertesse, miért is a párt elhatározását az indokok elhallgatásával kénytelen tudomására hozni. A kérdésre külföldben még a képviselőházban visszatérnek.

A megyei közigazgatási bizottság újrá megválasztott tagjai. Aradvármegye törvényhatósági bizottsága ma tartott közgyűlésén a közigazgatási bizottság megüresedett tagsági helyeire Bánhidya Antal bárót, Bohus Lajos bárót, Heinrich Sándort, Solymossy Lajos bárót és Zelenszki Róbert gróft választották meg.

Súlyos vádak az ujszentannai bíró ellen

(Aradvármegye közgyűlésén állították pellengérré.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Aradvármegye törvényhatósági bizottsága ma délelőtt tartotta a rendes közgyűlését. A közgyűlés tárgysorozata száraz megyei adminisztrációs ügyekből állott s mégis a közgyűlés mint elég nagy érdeklődés mutatkozott. A vármegye urai nagy számban jelentek meg, a románság szintén több taggal volt képviselve és a megyei jegyzők, mondhatni teljes számmal vettek részt a közgyűlésen. Különösen két felszólalás keltett nagyobb érdeklődést. Az egyik az ujszentannai római katolikus plébános felszólalása, melyben az erdélyi menekültek ujszentannai fogadtatásának kulisszatitkait tárta nyilvánosságra, a másik Lázár Zoárd dr. felszólalása, melyet lapunk más helyén ismertettünk.

A közgyűlésen Baross Ferenc dr. főispán elnökölt. Az ülést megnyitva bejelentette a törvényhatóságnak, hogy a mai közgyűlést a sürgős őszi munkálatokra való tekintettel halasztotta el a múlt hó végéről és ezt bejelentette a belügyminiszternek is, aki az intézkedést helyeslőleg jóváhagyta. Ezután az alispáni jelentéshez Lázár Zoárd szolt hozzá. Kifogásolta, hogy az alispáni jelentés községenként beszámolt arról, hogy az erdélyi menekülteket hogy fogadták. Ebből a jelentésből kimaradt Borosjenő község, mely szintén igen sok jótékonyt gyakorolt a menekültekkel. Ott vonultak keresztül kocsikon a krassói menekültek és a főhercegi uradalom és annak vezetője Hell János különösen nagy áldozatkészséget gyakoroltak. Kéri, hogy az alispáni jelentést ez irányban egészítsék ki.

Ezután Karl József, Ujszentanna község plébánosa emelkedett szólásra. Miután az erdélyi menekülteknek a megyékben történt elhelyezéséről volt szó, s miután Ujszentanna községet ebben az ügyben az aradi sajtó részéről erős támadások érték, kijelenti, hogy ezekkel a támadásokkal szemben meg akarja védeni Ujszentanna község lakosságát. Az aradi sajtóban elhangzott közlemények Ujszentanna község lakosságát hazafiatsággal vádolták meg. Kijelenti, hogyha ennek a népnak a háboru alatt már eddigi jótékony cselekedeteit vizsgáljuk, akkor ez a vád Ujszentanna közönségéről lepattan. Ha a hadijegyzés hazafias kötelesség, akkor ítélje meg a közgyűlés, vajjon négy millió koronának jegyzése megfelel-e hazafias cselekedetnek Ujszentanna közönsége részéről. Az ötödik hadikölcsön jegyzésének ideje még elsem érkezett és a község közönsége már előre is nyolcvanháromezer koronát jegyzett ebből a hadikölcsönből. A község nagy vöröskeresztes kórházat tart fenn. Az ottani Vörös Kereszt egyesület tagjainak száma a háboru alatt háromszázra szaporodott és ezek a tagok mind jótékony működést fejtenek ki az egyesület körében. Kéri, hogy van-e Aradvármegyében község, ahol több tagja van a Vörös Kereszt egyesületnek, mint Ujszentannán? Azok a gyűjtések, amelyek a háboru szenvedéseinek enyhítésére szolgáltak, Ujszentannán több mint ötvenegyszer koronát eredményeztek. Nem számítja ehez hozzá azt a jelentékeny összeget, mit a menekültek ott tartózkodása alatt az ő javukra gyűjtöttek. Onként felvetődik tehát az a kérdés, hogyha ez a tény, hogy Ujszentanna község közönsége annyira hazafias, mi volt a célja az aradi sajtónak akkor, amikor ezt a közönséget olyan erősen megtámadta. Nem tagadja, történtek visszaélések, történtek hibák, de ennek ellenére is határozottan állítja, hogy a nép hazafias és ezek a hibák nem neki tulajdoníthatók.

— Mielőtt az erdélyi menekültek megérkeztek Ujszentannára, a községi jegyző értekezletre hívott össze bennünket — mondja a plébános. Az értekezleten megjelent mondhatni a község egész intelligenciája, csak akire a legnagyobb szükség volt, — megbotránkozva állapítottuk meg — hogy az nincs ott. És

ez a községi bíró volt. Mikor az értekezletre eltávoztunk, találkoztunk vele, épp hazafelé kocsizott vadászatról s mosolyogva nézett bennünket. A nép ilyesmiből gyakorlati következtetést von le a maga számára. A menekültek egy napon megérkeztek. Az értekezlet tagjai kimentek a vasuti állomásra. A bíró is ott volt. Délután öt-hat óra felé jöttek meg a menekültek, két-három ezer ember. Mikor a menekültek megérkeztek, hamar a szekereket kerestük, hogy felültetjük őket és azokon visszük be a községbe. A szekerek azonban nem voltak sehol. Kerestük gyorsan a bírót, hogy mi van a kocsikkal, a bíró azonban akkorra eltűnt. A menekültekkel igen sok gyermek volt. Már sötétedett és a rengeteg ember a Perronon várt, hogy mi lesz, mi meg siettünk és kapkodtunk, azt sem tudtuk hamarjában, mit kellene cselekednünk. Már hűvösödni is kezdett és a gyermekek sírni kezdtek. A menekültek csalódva néztek ránk és mi is rájuk. Nem volt ezek után más hátra, mint gyalog mentünk be a községbe és ott házról-házra járva helyeztünk el mindenkit. Meg kell itt cáfolnom azt is, hogy a menekültek között valaki is szabad ég alatt töltötte volna az éjszakát. Egyetlen egy néni volt, aki látván ezt a fogadtatást, kijelentette, hogy senki aron sem marad ebben a községben. Többen beszélünk vele s erre mégis meggondolta magát, bejött és őt is elhelyeztük. A menekülteket tömegesen kellett elhelyeznünk, mert sokkal kevesebbre számítottunk, mint amennyien jöttek. Nekünk kellett házról-házra járunk velük, mert rendőr nem volt sehol. Felhangzott több ízben a kérdés, hogy hol a bíró? A bíró azonban nem volt sehol. A nép látta ezeket a dolgokat, levonta a következtetést.

— A segédlelkészem felkereste a bírót, a kinek — biztosan tudjuk — hat teljesen lakatlan szobája van, hogy oda is elhelyezhessünk a menekültek közül. A bíróné fogadta a segédlelkészt, mert férje nem volt otthon. Sikertelenül a bíróné beleegyezését megkapni, hogy elhelyezhessünk néhány menekültet, azonban, mikor ezt a bíró megtudta, maga elé rendelte a segédlelkészt és megparancsolta neki, hogy a lakásába ne merjenek senkit se hozni. A község lakossága a menekültek részére három irodát állított fel, azonban a bírót ezekben az irodákban sohasem lehetett látni. A menekülteknek minden dolgot ezekben az irodákban intéztünk, a liszt kiosztást és minden mást. Voltak személyi sürlődések egyfelől a lakosság és a menekültek, másfelől pedig maguk között, a menekültek között. Ezeket az ügyeket is nekünk kellett intézni. Két hétfőig vezettem én is egy ilyen irodát. Egy nap egy asszony jött az irodába karján kis gyermekkel és arról panaszkodott, hogy rosszul bánnak vele. Azt mondtam neki, hogy menjen a bíróhoz és itt tegye meg a feljelentést szállásadója ellen. Pár pere múlva az asszony visszajött, mert a bíró azt mondta neki a panasza, hogy „ja lelkem azt magának el kell tűrni”. Ezek után a hasonló ügyekben is nekünk kellett intéznedünk. Házról-házra jártunk az ilyen ügyekben, a községi bíró azonban állandó indolenciát tanusított. Nem akarja itt szóvá tenni részletesebben az ujszentannai községi bíró közigazgatási tevékenységét, amely hallatlan durvaságokban — a frontról visszatérő katonákat potozza — merül ki, hiszen, számtalan feljelentés tanuskodik az ő közigazgatási működéséről. Csak azt nem tudja, hogy ilyen bírót, hogy választhatott a község. Végül ezek után a közgyűlés ítéletére bizza, hogy hazafiatsággal e Ujszentanna község lakossága és ha voltak hibák, kit terhet azokért a mulasztás.

Dálnoki Nagy Lajos alispán a felszólalásra kijelenti, hogy ott, ahol a község lakossága ellen a vádak elhangzottak, a sajtóban a vádak meg lettek cáfolva. Mindenki tudja, hogy Ujszentanna község lakossága a lehetőséghez képest igenis teljesítette hazafias kötelességét. Ami pedig a községi bíró ellen felhozott dolgokat illeti, azt a további eljárás tárgya fogja tenni.

Az alispán szavait a közgyűlés megnyugtatólag vette tudomásul és ezután áttért a törvényhatósági bizottság a tárgysorozat pontjainak tárgyalására.

Többes szavazati jog a sok gyermekes apának.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Németország arra illetékes körei a legbehatóbban foglalkoznak hónapok óta a népességi politika nagy kérdéseivel. Allandó tárgyalások vannak a birodalmi, valamint a porosz állami kormány kebelében. Ezekben az ankétokon szakértő politikusok vesznek részt és ha eddig a nyilvánosságra kevés jutott abból, amit a széles alapokra fektetett tárgyalásokon megbeszéltek, ez azért történt, mert igen sok terv feküdt a kormányok előtt és a dolog természete hozta magával, hogy semmiféle érzékenységet sérteni nem akartak és nem óhajtották, hogy széleskörű polémia keletkezzen, amíg az elvekben megállapodás nem történt. Ma már azok a főbb szempontok, amelyek a háboru által okozott nagy rések betömésére folyamatba teendő békemunkának alapját alkotják, ismeretesek.

A legégetőbb kérdése a német birodalomnak a születések csökkenésének megállításának és a szaporulat céljából különböző eszközökhöz, óhajt nyulni a kormány: meg akarja javítani a szülők és anyák védelmét, reformálni akarja a baba ügyet, szigorú ellenőrzés alá helyezi az úgynevezett óvszer-gyárakat és a legerélyesebb harcot akarja folytatni az állam a nemi betegségek ellen. Ezt az utóbbi óriási bajt a büntető törvénykönyvnek idevágó szakaszainak szigorításával is akarják irtani, amennyiben a kerítésre vonatkozó szakaszokat, amelyek ma lehetővé teszik a titkos prostitúciót és megakadályozzák a radikális ellenőrzést, átdolgozzák.

Eme törvényhozási tervek mellett fölvetődött az a gondolat is, hogy a sok gyermekes családok fenntartóját több állampolgári jogban részesítsék. Igen beható tárgyalás folyik ama kérdésről, vajon az ilyen család apáknak ne adják-e meg a többes választási jogot? A legkomolyabb szándéka a német kormánynak, hogy életbe lépteti az agglégény adót. A porosz pénzügyminisztérium családügyi előadója a sajtó képviselői előtt kijelentette, hogy maga a gondolat már teljesen megérett a megvalósításra, sőt a részletekkel is foglalkoznak és az ő véleménye szerint az agglégényadó nem lehet egy tíz százalékos járuléka a rendes jövedelmi adónak, hanem legalább olyan magasnak kell lennie, amekkora egy egy, vagy két gyermekes családapának az évi kiadása. Természetes, hogy a miniszteri tanácsos csak a maga véleményét nyilvánította és a kormány még ebben a kérdésben véglegesen állást nem foglalt. Mindenesetre azonban az látszik az elmondottakból, hogy a német kormány már most, igen alaposan foglalkozik azokkal a kérdésekkel, amelyek a békekötés után a törvényhozásnak legelső teendői közé tartoznak.

Az „ARADI KÖZLÖNY”

Már a kora reggeli órákban kapható minden nagyobb papírkereskedésben és dohánytözsdeben. Egyes szám ára 12 fillér

Szükség van itthon a felmentettekre.

(Lázár Zoárd dr. indítványa a vármegye közgyűlésén.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Aradvármegye törvényhatósági bizottságának mai közgyűlésén különös érdeklődésre tartott számot Lázár Zoárd dr. bizottsági tag az az indítványa, melyet pár nap előtt már ismertettünk az Aradi Közlöny olvasóival. Lázár dr. indítványt tett, hogy írjon fel a közgyűlés a kormánynak és kérje a katonai szolgálatra alkalmosoknak talált felmentettek sürgősen való behívását katonai szolgálatra. Az állandó választmány azt javasolta, hogy térjen a közgyűlés napirendre az indítvány felett, mert hiszen a hadiérdek szempontjából szükség van a felmentések fentartására. Az ügyet Schill József főjegyző referálta a közgyűlésnek és a referáda után Lázár dr. szólalt fel, hogy megindokolja, mely okok vezették ennek az indítványának megtételére.

— Exponált politikai álláspontjánál fogva valószínűleg lesznek olyanok — mondotta — akik az indítvány megtételében politikai tendenciát keresnek. Kijelenti ezzel szemben, hogy az indítvány megtételénél egyéb nem vezetett, mint hazaszeretete.

— Indítványom — mondotta — nem mai keletű. Beadtam azt már akkor, amikor az ország területi integritását durva támadással veszélyeztetettnek láttam. Ha ez más országban történik meg, akkor mindenki, aki csak fegyver képes, a haza védelmére siet.

Addig, amíg az ország határán folyt a háború, indokoltnak tartotta, hogy bizonyos indokok a felmentéseknél figyelembe vétessenek. De ezt nagyon tág keretekre terjesztették ki, amit nem lehet szó nélkül hagyni.

— A német birodalmi gyűlés előtt is fekszik egy hasonló törvényjavaslat és bizony nagyon szép lenne, ha az mi előbb megvalósítanánk, mint szövetséges társaink. Elvárhatja mindenki azoktól, akik most itthon vannak, hogy azok három ember helyet dolgozzanak, ha pedig mindenki három ember munkáját fogja végezni, akkor a felmentettek legnagyobb része elmehet a haza védelmére. Megfordulva Aradon, látott már menetszázadot elmenni, öreg népfelkelőket meggörnyedve, fegyverrel oldalukon, hogy a frontra mennek. De ugyanakkor fiatalembereket is látott az utcán,

Tartsák itt az öreg embereket, és a fiatalok menjenek védeni a hazát. Mindenki vegye ki a részét ebből a háborúból úgy, ahogy kell. Azt hiszi, hogy mindenki, aki átérzi eme történelmi napoknak jelentőségét, nem fog visszariadni attól, hogy odaálljon a nemzet védői közé és teljesítse hazafiúi kötelességét. Végül ismételtén az indítványának elfogadását.

Boross Ferenc dr. főispán kijelenti, hogy meg van győződve, arról, hogy a felszólalót indítványának megtételénél nemes és szép intenciók vezették, de határozottan kijelenti, hogy Aradmegyének minden felmentettjére nagyon nagy szüksége van. Korlátolt számban történtek felmentések és csakis nagyon indokolt esetekben. Éppen ezért nem tartja helyesnek, hogy ez a mozgalom éppen ebből a vármegyéből induljon ki, ahonnan igazán nagyon mérsékelten vették igénybe a felmentések megadására vonatkozó kérelmek előterjesztését. Javasolja, hogy fogadja el a bizottság az állandó választmány határozatát.

A törvényhatóság ezek után szó nélkül elfogadta az állandó választmány javaslatát és ezzel az indítvány felett napirendre tért.

A cukor, a tej és a hüvelyesek kiosztása Aradon.

(Az aradi kamara javaslatai.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad város tanácsa néhány héttel ezelőtt megkérdezte az aradi kereskedelmi és iparkamarától: mi módon lehetne a város által beszerzendő cukrot, babot, borsót és lencsét a kereskedők útján legegyszerűbben a közönséghez juttatni. A kamara ma válaszolt a tanácsnak és azt ajánlja, hogy a város vezetősége a közélélmézést teljesen új alapokra helyezze, mert a hatósági üzletek rendszere esdőt mondott és nincs kilátás rá, hogy a jövőben is javítani lehessen a mai állapotokon, ha a kereskedők kizárásával akarja a tanács megoldani a közélélmézést. A kamara szomorú elégtételül állapítja meg, hogy mind az élelmiszer-üzlet, amit ő a múlt év november-havában a városházán tartott nagygyűlésen megjósolt, amikor azt kívánta, hogy a hatósági üzletek mellőzésével kizárólag a kereskedők útján hozza forgalomba a város az általa beszerzendő élelmiszer-cikkeket. A kamara rámutat arra, hogy a hatósági üzletek következtében a kis-kereskedők tömegesen pusztulnak el. Ha a polgárság a legesekélyebb hasznát is látná a hatósági üzleteknek, akkor senki sem emelhetne szót a működésük ellen.

(A hatósági üzletek deficitje.)

Azonban — írja a kamara — amikor a fogyasztók ezrei kiszolgáltatlanul maradnak a rendszer következtében és meg hozzá deficittel is működnek a hatósági boltok, akkor Arad város vezetősége nem térhet ki ama jogtalanságunk elől, hogy a mostani rendszer sürgősen szüntesse meg. Vajuk, hogy cáfolgatni igyekeznek majd a hatósági boltok deficitjére vonatkozó állításunkat és néhány ezer korona hasznót mutatnak ki. Kijelentjük, hogy a haszonra vonatkozó számítást egyáltalán nem tartjuk reálisnak, mert a hatósági üzletek, torgalma nincs szakszerű ellenőrzés alatt, hosszú idő óta nem leltároztak és senki sem tud olyan tisztá képet kapni ez üzletek állapotáról, amely kép alapján a hasznót illető állítást teljes bizalommal elfogadhatnánk. Határozottan állítjuk és bizonyítani is tudjuk, hogy csupán az első számú hatósági üzlet — az ugynevezett liszt-elosztó iroda — nem működik deficittel, de ezt a hasznót is a liszttel el nem látott néposztály terhére produkálja, mert csekély irodai munkájával egyáltalán arányban nem álló, átlag másfél százalék hasznót számít fel a liszt kiutalásáért és ezzel is megdrágítja a monopolizált legfontosabb élelmi cikket.

A kamara azt kéri a Polgármestertől, hogy a hatósági üzleteket szüntesse be és hogy a liszt kiszolgáltatása a kereskedőkre bízassék. Félt, hogy a város már csak akkor látja be nagy tevédségét, amikor a zaklatott lakosság már nem tűri e helyzetet és amikor Arad kereskedőinek legtöbbje kénytelen lesz üzletét bezárni, a nemzetgazdasági károktól eltekintve,

amelyeket a kereskedők tömegének pusztulása okoz, még a legnagyobb igazságtalanság is a meglévő régi cégeket életre nem való, rossz hatósági szervezetekkel szándékosan elpusztítani.

(A liszt, cukor és hüvelyesek elosztása.)

A liszt elosztása véleményünk szerint épen úgy történhetne meg, mint a cukornak és hüvelyeseknek alább részletezendő árusítása. Hogy a jövőben az eddig tapasztalt súlyos zavarok meg ne ismétlődjenek, mindennek előtt szükséges a jogosult fogyasztók legpontosabb összeírása. Eddig ezen a téren sok hiba történt, mert a hatóság ötletszerűen beállított számok alapján végeztette az elosztást. Most akár a háztulajdonosok segítségével, akár a bejelentőhivatal útján a legprecízebben meg kell állapítani, hogy kik jogosultak Aradon hatósági lisztet, hüvelyeset és cukrot igénybe venni. Ha ez megtörtént, akkor felszólítandó a lakosság eme része, hogy jelentse be a városi közélélmézési ügyosztálynál: melyik kereskedőnél akarja lisztjét, cukorját és hüvelyeset beszerezni, tehát minden fogyasztónak tettségére bízatik, hogy melyik kereskedőnél akar vásárolni, azonban ha már egyszer választott magának kereskedőt, akkor ahhoz ragaszkodnia kell, amíg a hatósági ellátás tart. Ennek megtörténe után a közélélmézési ügyosztály az igényjogosultak között kiosztja a kamara által elkészített cukor és hüvelyes jegyeket. Számításuk szerint tejenként és havonként egy kilogram cukrot, 40 deka babot, 30 deka lencsét és 20 deka borsót véve alapul, havonta 6 vagon cukor és hatodfél vagon hüvelyes ki fogja elégíteni az aradi fogyasztók igényeit. A cukorból és hüvelyesből csak a fűszer és vegyeskereskedők részesüljenek; a nagykereskedők ugyanis tudomásunk szerint nem reflektálnak ez árucikkekre, mert el akarják kerülni, hogy még egy közvetítő kéz révén drágábbakká váljanak ezek a fontos cikkek.

(A visszaélések megszüntetése.)

Bizton számítunk azokra az ellenvetésekre, amelyeket a már ismert bírálók a kereskedők sokszor hangoztatott megbízhatlanságára fognak alapítani. Mi elismerjük, hogy Arad 300 kereskedője között akadhatnak olyanok is, akik kijátszani igyekeznek ezt a rendszert és az Arad lakossága számára szánt élelmiszer-cikkeket a környékbeli falvakba akarják jobb értékesítés céljából kivinni. Azonban ez csak szórványosan fordulhat elő és megfelelő ellenőrzéssel, szigorral ez is kiküszöbölhető. A törvényes lehetőség is meg van ennek. Polgármester ur hajtsa végre a 4207—1915. M. E. számú rendeletnek a kiszolgálási kényszerre vonatkozó részét és akkor az ilyen irányú visszaéléseket törvényes úton is üldözhetjük. A visszaélést elkövető céget még az az anyagi kár is éri, hogy a hatósági cikkek árusításából egyszerűen mindenkorra kizáratik.

(Nem lesz tej.)

Végül a kamara rámutat a város lakosságát fenyegető tejszegre, amely 1917. január 1-től okvetlenül bekövetkezik. Január 1-től ugyanis az aradi tejszarnok be fogja szüntetni üzemét. A tejszarnok jelenleg 855 liter tejet hoz forgalomba, amelyeket a következő uradalmakból szerez be: Károlyi uradalom 75 liter, soltronyai 100 liter, mezőhegyesi 300, ötvényesi 250—300, dr. Takácsy-uradalom 80 liter. A városi tejszarnok most naponta 350 liter tejet mér ki, azonban tudomásunk szerint 550 literre ad ki tej-jegyet. Január elsejétől a tejszarnok 850 literje elvesz a városra nézve, mert a gazdaságok a várossal folytatott eredménytelen és a hatóság által érthetetlenül huzott tárgyalás miatt időközben mások számára kötötték le tejtermelésüket és a tejszarnokkal nem hosszabbították meg szerződésüket. A tejhiányon az nem fog segíteni, hogy a város a Károlyi-uradalom tejtermését január elsejétől magának kötötte le, mert ez a mennyiség egyáltalán nem pótolja a 855 literét. A hatóságnak tehát kötelessége volna a legsürgősebben gondoskodni a fenyegető hiány pótlásáról, mert különben Arad lakossága még súlyosabb napok elé néz.

Kürthy Lajos báró elrendelte az élelmiszer összeírását.

(Az új liszt és kenyérszert rendszer.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny vasárnap részletesen ismertette a tanácsnak amaz intézkedéseit, a melyekkel a most már ötven százalékra redukált lisztmennyiséget szétakarja osztatni a a melyekkel azt a határozott célt tűzte maga elé, hogy mindenkinek meg kell kapnia a neki járó adagot és hogy olyan rendszert léptet életbe, amely minden visszaélést emberi lehetőség szerint kizár, illetve könnyen földeríthetővé tesz. Tegnap és ma állandó tanácskozások folytak Lócs Rezső helyettes polgármesternél a részletes kidolgozás céljából és eme megbeszélések folyamán az a vélemény alakult ki, hogy a kenyér elosztás, illetve vásárlásnak az a módja, a hogy azt a tanács szombati határozatával megállapította, végrehajthatatlan és csak újabb nehézségeknek lenne a szülője. A tárgyalásokon részt vett Bing Hugó, Dózsa Dezső és Angel István dr. és arra az eredményre jutottak, hogy a lisztelosztás rendszere úgy, ahogy az az Aradi Közlönyben ismertette volt, teljében megállja a helyét.

Azt az ideát, hogy kenyeret csak egy helyen és pedig a városi lovarda épületben vásárolhasson a közönség, eljuttatták és ezzel eljuttatták azt a tervet is, hogy a közönség természetben vigye el a lisztet a pékhez és ott kenyérré cserélje be. Abban történt megállapodás, hogy a fogyasztó azon a törzslapon, a melyet két példányban kap a liszt hivataltól, a tizenkét lisztjegy mellett tizenkét kenyérszert is kap és ezzel a kenyérszerttel mindenki annál a péknél vásárol kenyeret, akinél akar. A pék a kiszolgáltatót kenyeret ellenebe levágja a kenyérszerttel és azzal

számol el a liszt hivatalnál. Az átmeneti időre az új és a régi rendszer között, a sütők egy heti szükségletüket jegy nélkül előleg gyanánt kapják meg és a hatóság a szükséghez képest, a hét eltelte után, állapítja meg, mennyi lisztet utaljon ki állandó ellátásul a pékeknek.

Az Országos Közélelmezési Hivatal elnöke, Kürthy Lajos báró a lisztredukciót elrendelő táviratában jelezte, hogy ez az intézkedés nem akar állandó jellegű lenni és ha majd ismerni fogja az ország élelmiszer készletét, akkor ehhez mérten, újból megállapítja a városok kontingensét. A hivatal elnöke már intézkedett is, hogy az ország készleteit összeírják és ma küldötte meg a városnak a következő rendeletét, amely az Aradon található minden fajta élelmiszer megállapításának az összeírását parancsolja meg:

„Az elsőrendű élelmiszer-cikkek egyenletes elosztásának biztosítása végett — mondja Kürthy báró rendelete, — mellőzhetetlennek tartom, úgy a kereskedelmi forgalomban, mint a lakosság kezén lévő készleteknek lehető ismeretét, mert e nélkül a meglévő készletek megfelelő és arányos felhasználása, illetőleg felosztása iránt intézkedni nem lehet. Felhívom tehát a polgármester urat, hogy a liszt, hüvelyesek, zsir, cukor, kávé és burgonyának összeírását, úgy a termelőknél és kereskedőknél, mint a magánháztartásokban rendelje el és pedig olyképen, hogy az a felvétel december hó közepéig feltétlenül végrehajtható legyen. Felhívom az eljárás során nyomatékosan figyelmeztesse az érdekelteket a bejelentési kötelezettség elmulasztásának következményeire, különösen pedig arra, hogy a be nem jelentett készletek elkobzásának van helye.”

A redukciónak illetőleg, az ország lapjaiból megállapítható, nincsen egységes eljárás. Ugy látjuk, hogy nem mindenütt értelmezték olyan pedánsan Kürthy báró rendelkezéseit, mint

Aradon. Szegeden például csak negyven grammal redukálták a napi lisztadagot, Nagyvárad pedig azonnal felküldötte a polgármestert és lépéseket tett, hogy újból megkapja az egész kontingenst. Arad város tanácsa is fölírta s kéri a régi állapot visszaállítását, de azt hisszük, hogy ebben a kérdésben a személyes közbenjárás lenne helyén, mert a feliratok elintézése igen sok időbe telik.

Frontra az élelmiszer uzsorásokkal.

(Hét és fél millió rubel kártya-eladásból.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Egy ország közállapotát — cenzura ellenére is — lapjainak hasábjairól lehet megismerni. Az orosz állapotok rajza az orosz sajtó hasábjain tükröződik. A svájci lapok most összegyűjtik ezeket a hangulatképeket s megszemlélő következtetéseket vonnak ezekből.

Nézzük csak ezeket az orosz apróságokat, amelyek nagy dolgok torzképei:

— Azokkal az emberekkel, akik pénzért mindenre képesek s az élelmiszer uzsorásokkal végre le kell számolni. Mindenkit, aki élelmiszereket von el a köztől — ez élelmiszerek konfiskálása után — azonnal a frontra kell küldeni és ott az első sorokban küzdők közé beosztani. Ugyanez a sors érje azokat, akik a maximális árakat kijátszák.

(Szent Isten! Milyen sok embert kellene a frontra küldeni Magyarországon.)

— A japán gyárosok, amint látszik, gáláns emberek és értik az üzletet. Nem régen ugyanis Pétervárra egy hatalmas küldemény női harisnyát küldtek, melyek mindenikén egy etikett volt a következő felirattal: „Most vagyunk a legszebb helyen.”

(A japán gyárosoknak ugyilátszik jól kifizetődik a galantéria és a — municiógyártás.)

— A luxuscikkek Oroszországba való bevitelét a legközelebbi időben rendeletileg tiltják meg. Ilyen luxuscikkek: briliánsok, ékszerek, régiségek, szépítőszerek, selymek, borok, dohány, drága halak stb.

(Az orosz kormányának nem lesz nehéz a cikkek behozatalát megtiltani: Ki akarja ezeket most Oroszországba vinni? Ahol ilyenek vannak: ott ugyancsak jól elrejtik ezeket.)

— Az orosz pénzügyminisztérium behozta a játékkártyaadót. Ezideig tudvalevőleg a játékkártyákat Mária Feodorowna cárné jótékonyági intézetében állították elő s az egész jövedelem ide folyt be. A pénzügyminiszter most rámutat arra, hogy a háború kitörése óta a játékkártya iránt való kereslet hatalmasan felszokott, úgy annyira, hogy a cárné intézeteinek a játékkártya eladásából évi 7637765 rubel tiszta nyeresége volt. Ez az emelkedés akkor következett be, midőn az állam a pálnika kiárusítást tiltotta. Most a városok tele vannak játékhelyiségekkel és ezek ellen ugyszólván semmit sem lehet tenni. Ezért legalább az állami kassza is részesüljön a kártyanyereségben, vagy a kártyaadó, vagy a helyiségek felügyelete címén.

(Az állami pinkapénz nem új dolog. Eddig két kulturállam csinálta meg: Montecarlo és Oláhország. A harmadik remélhetőleg Oroszország lesz.)

— Kásparov beszéli „Történelmi emlékek gyűjteménye” című munkájában: Hogy a Nowoje Wremja jó „értésülései” hogyan keletkeznek s azok a „meggyőződések”, amelyeket olvasóinak feltalál, hogyan jönnek létre: az erre a legnagyobb sovínista-újságra nézve igazán jellemző. Ez egyszerszint megmutatja,

azt is, hogy ennek az organumnak a külpolitikája nem nyugszik olyan ideális alapon, amit azt hinné a kevésbé értesült ember. Egy napon — írja Kasparow — megkérdeztem az öreg Suvorint, a Nowoje Vremja kiadóját, miért tűri, hogy Bismark „csuszó-mászó állatai” ujságját beszennyezzék. Ugyanis a német követségnek egy bizalmi embere: von Schweinitz cikkeket irt a lapba, amelyeket Giaccone, a londoni Reuter-ügynökség pétervári tudósítója azonnal megtelegrafált a külföldnek és pedig úgy, mint a Nowoje Vremja véleményét és Wesselitscki-Bosidarovics jegyzeteket küldött, hogy e cikkek, milyen hatást keltenek Európában. Wesselitscki, abban az időben, mint németbarát élt Berlinben, ahonnan később kiutasították s erre, mint németgyűlölő, Londonban ütötte fel sátorfáját. Suvorin akkor így felelt: Önnek igaza van, de ezen nem lehet változtatni. Amint ebből látszik, ebben az időben nem vezetőknek agyában gyökereztek a Nowoje Vremja meggyőződései, hanem a jó — német pénzben. Most — az angol van a soron.

(Nem hisszük, hogy a központi hatalmak országainak egyetlen tagját is megvehetné idegen hatalom?)

HIREK.

— **Zelenski Róbert gróf kitüntetése.** Rendkívül szép kitüntetés érte Zelenski Róbert gróf nagybirtokost, valóságos belső titkos tanácsost, Aradvármegye törvényhatósági bizottsági tagját. A gróf ugyanis bizalmas értesítést kapott Budapestről, hogy a közgazdaság és közügyek terén szerzett érdemei elismerésül a király a *vas-korona rend első osztályát adományozta neki.* Mint emlékeztetés, a gróf néhány hónappal ezelőtt érte meg közéleti működésének negyvenedik évfordulóját és ezt az alkalmat választotta ki Temesvármegye főispánja, hogy őt kitüntetésre felterjessze. Zelenski Róbert gróf alelnöke az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek, elnöke a szőlőgazdák országos egyesületének, a gazdák biztosító szövetségének, az Arad-Csanádi Egyesült Vasutaknak és az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnak. Birtokai vannak az aradmegyei Ötvönesen, a temesmegyei Ujfalun, a békésvármegyei Kakasszéken, Sistarócon, Salánkon, Encsen, Zimbrón és a galíciai Jordanovon. Ezek a nagy kötelességek óriási munkát rónak Magyarországon egyik legkiválóbb közgazdasági szereplőjére, aki kora reggeltől késő estig fáradhatlanul dolgozik úgy a köz érdekében, mint birtokai felvirágoztatása céljából. Ismeretes legutóbbi országos akciója, amelyet az adókérdésben indított meg és sikerült is tömöríteni hazánk hatalmas agrárius táborát. Az ő kezdeményezésére megindított mozgalomnak meg lett a kívánt eredménye, mert a pénzügyminiszter a vagyonszádelő kérdésében a Zelenski által proponált javaslatot tette magáévá és ezzel igazságtalan teherrel szabadította meg a birtokos osztályt. Kitüntetése őszinte örömet fog kelteni mindama körökben, amelyek a munkát értéke szerint tudják becsülni.

— **A király állapota.** Bécsből jelentik: Ofelsége tegnap, Erzsébet napján reggel hét órakor a schönbrunni kastély egyik termében felállított oltárnál esendes misét hallgatott. — Bécsből jelentik: Ofelsége állapotáról ma a következőket jelentik: A javulás tartós, a hurut egészen normális lefolyású. Ofelsége az éjszakát zavartalanul töltötte el, étvágya jó, munkaképe változatlan.

A Magyar Távirati Irodának jelentik Bécsből: Ofelsége állapotáról kiadott orvosi jelentés a következő:

Ofelségénél az elmúlt éjszaka folyamán korlátozott, érzékeny göcbántalom támadt a jobb oldali tüdőben. Egyébként változatlan hurutos tünetek mellett a reggeli hőmérséklet 38, az esti 37,8 fok volt. A szív működés jó, a lélegzés egyformán nyugodt, az étvágy csekélyebb. Ofelsége az egész napot ágyon kívül töltötte. Estig dolgozott. A főudvarmesteren, főhercegeken és a kabinetirodai igazgatókn kívül Frigyes főherceg tábornagyot háromnegyed órai kihallgatáson fogadta a király.

— **Kitüntetés.** Ofelsége Joanovits György dr. aradvármegyei kir. tanfelügyelőségi tolnokot — ki a mozgósítás óta mint főhadnagy teljesít katonai szolgálatot; — a katonai szolgálat közben szerzett érdemeiért a signum laudissal másodszor tüntette ki és elrendelte, hogy legfelsőbb elismerése nevezetnek tudtul adassék.

— **Előléptetés.** Abrudbányai bányai Fikler Kálmán, többszörösen kitüntetett m. kir. honvédelezredes, az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért soron kívül ezredessé lett előléptetve. Az előléptetett testvérbarátja Fikler József nagykamarási községi jegyzőnek és unokatestvére Fikler Károly dr. kir. törvényszéki bírónak.

— **Tausz Henrik dr. — törzsorvos.** A király Tausz Henrik dr. ezredorvost, a kaposvári helyőrség és katonai kórház, orvosfőnökét folyó évi november elsejével törzsorvossá nevezte ki. Általános örömet keltett e kinevezés, mert Tausz dr. törzsorvost egy évi kaposvári tartózkodása alatt mint szigorú, de ember-szerető, érző lelkű katonát, magánérinkezésben pedig mint kedves modoru, udvarias egyént ismerték meg.

— **Horvátország közlelmezése.** Budapestről jelentik: Hidéghéty Imre horvát miniszter a következőket mondotta egy ujságíróknak: Horvátországban három jól termő megye van és ez a három megye látja el a többieket élelmiszerekkel. Az ellátás szűkös ugyan, de inség sehol sem mutatkozott, csupán az utóbbi időben észlelhető a zsirhiány, mivel a készleteket összevásárolták és Ausztriába szállították. Szerinte a horvát sábor a magyar parlamenttel egyidőben fogja letárgyalni a háborus javaslatokat.

— **Olaszok tiszti veszteségei.** A sajtóhadiszállásról jelentik: Egy magánstatisztika szerint az olaszok a háború kitörése óta 11 tábornokot, 118 ezredest és alezredest, 194 őrnagyot, 1014 kapitányt, 882 főhadnagyot és 3248 hadnagyot vesztek.

— **Szabad a telefon.** A magyar királyi posta és távirada vezérigazgatósága tegnap arról értesítette az aradi posta és távirada főnökét, Burger György főfelügyelőt, hogy *Aradot a telefon forgalomban ismét szabaddá nyilvánítja.* A rendelet szerint Arad és Budapest között magánfelek is folytathatnak beszélgetést, *de csak sürgőséket* és ezek díja természetesen a rendes beszélgetés háromszorosára rug. *Máshova, mint a fővárosba Aradról beszélni nem lehet. Felszabadult a vármegyei telefon hálózat is* és Aradról a megyébe és a megyéből Aradra az előfizetők beszélhetnek egymással telefonon. A vármegye területéről Budapesttel nem lehet beszélni. Elismerés illeti mindazokat, akik a sajtót és a gazdasági életet megbénító telefonzárlat megszüntetése érdekében közreműködtek. *Az Aradi Közlöny* eddig is a legtekélyesebb távirati hirszolgálatlaltl igyekezett a világtörténelmi eseményeket frissen és bőven olvasó közönségéhez eljuttatni és ha az óriási költség-többlet ellenére sem volt ez mindig oly tökéletes, mint ahogy a mi közönségünk azt megszokta tőlünk, úgy annak rajtunk kívül álló okai voltak. Most, hogy a telefonforgalom ismét szabad, reméljük, hogy a világ minden táján rendelkezésre álló legelső forrásból eredő értesüléseink csakhamar elfeledtetik azt a zökkenőt, amelyet ennek a véres háborúnak kiszámíthatatlan változatai okoztak.

— **Elhunyt aradi törzsorvos.** Nemesak katonai, hanem polgári körökben is általános szeretetnek és becsülésnek örvendett Paczold Ottó dr. törzsorvos, aki ma az egyik bécsi helyőrségi kórházban elhunyt. Három évvel ezelőtt költözött ide Aradra, viruló szépségű fiatal nejevel s szívesen látott kedves tagjai lettek az aradi társaságnak. Aradra érkezett a királyi kitüntetés, a signum laudis s innen — alig melegendtek meg — a törzsorvos a haretérre kíváncsított. Kívánságát teljesítették s először a szerb haretérre, majd Orosz-Lengyelországba ment. Tízennyolc hónapi nehéz frontszolgálat után Przemysl várában érte a királyi kegy második sugára: a Ferenc József lovagkereszt alakjában. E kitüntetés után az olasz haretérre került, ahonnan nagyon súlyos betegséggel szállították Bécsbe. Itt egyik helyőrségi kórházban javulni látszott az állapota, de csakhamar elvették a régi báj s ma reggel kiszenvedett. Nemes szívé, komoly gondolkodású ember volt, ki rajongással csüggött nemes hivatásán, amint rajongó szeretettel vették körül szegény megronsolt katoná betegei, akikre szeretetének minden meletét kiöntötte.

— **Házasság.** Szappanyos Pál es. és kir. huszárcapitány, lönyilvántartási tiszt e hó 14-én házasságot kötött Kolarits Katalinnal Eperjesen. Tanuk voltak: budaméri Ujházi Iván földbirtokos és Horay István tanár. — Fried Margit, Gróf Ferenc házasságot kötöttek.

— **Segítséget kérő hajó.** Hágából jelentik: A Szibéria nevű 11200 tonnás amerikai gőzös Dover közelében zátonyra jutott és veszedelemben van. A hajó minden felől segítséget kér.

— **Jogerős Kramarz Károly halálos ítélete.** Bécsből jelentik: A bécsi császári királyi Landwehrhadosztály-bíróság annak idején Kramarz Károly országgyűlési képviselőt és Lasin Alajost hazaárulás büntette és az állam fegyveres ereje ellen elkövetett bűntett miatt, valamint Cservinka Vencelt és Zamazar Józsefet kémkedés büntette miatt halálra ítélte. Ez ítélet ellen az elitáltak semmiségi panaszt nyújtottak be. A császári királyi legfőbb Landwehr bíróság a semmiségi panasz néhány pontját nem nyilvános ülésen elutasította. A törvényszék pedig most nyolc napi nyilvános tárgyalás után úgy döntött, hogy a semmiségi panasznak az ítélet első ízben megtámadott részében sem ad helyet. A nyilvános ítélet kihirdetése alkalmával a legfelsőbb Landwehr bíróság ítéletét terjedelmes fejtegetéssel okolta meg. Az első bíróság ítélete ennélfogva jogerős. Az ítélet kihirdetése után a törvényszék visszavonult, hogy nem nyilvános ülésen a katonai büntető perrendtartás értelmében döntsön az esetleges kegyelmi okokról való véleményéről.

— **Betörők garázdalkodása Ujaradon.** Csak a napokban törték fel a Hackel Gyula és Társa féle fűszerüzletet és onnan — mivel a Wertheim szekrényt feltörni nem tudták — csupán a házipénztárban talált 38 korona váltópénzt lopták el. Ma éjjel azonban óriási felkészültséggel fogtak hozzá rablómunkájukhoz. Először is Schark Ernő üzletét akarták feltörni. A lakatokat már lefeszítették, ám a zajra a kereskedő felesége felgyújtotta az üzlet villanylámpáit, mire a rablók elfutottak. Innen a West Antal féle üzletet látogatták meg. Az ajtót már feltörték, de itt is nagyobb zajjal dolgoztak és így munkájukban megzavarták. Az emeleten lakó Stranzky Antal pénztárnosi tisztviselő utánok nézett és kétségtelenül konstatálta, hogy a három betörőn egyenruha volt. A betörők innen a Hosszu-utcában kíséreltek. Hartmann József földművelő őljából 3 darab hizott sertést hajtottak ki, de itt is pórul jártak, mivel a tulajdonos észrevette. Innen egy kisebb háztartás éléskamrájába törték be és onnan élelmi szereket, befőttet és gyümölcsöt loptak. Ujaradon csaknem nap-nap után történnek betörések és esodálatos, hogy az éjjeli őrk és rendőrök egyetlen esetben sem veszik észre a betörők garázdalkodásait. Olyan eset is fordult már elő, hogy egy házban a *dösznőket* előbb *teölték* és azután a tulajdonos kocsiján elszállították.

— **Nyugalmazott vármegyei főszolgabírák.** A mai megyei törvényhatósági közgyűlés határozott Schenk Ferenc magyarpécsei és Faragó István világi főszolgabírók nyugdíjaztatási kérelmei felett. A törvényhatóság az állandó választmány javaslatát, mely a nyugdíjba vágyó két főszolgabíró kérelmének helyt ad, el fogadta. Ugy értesülünk, hogy a háború alatt nem töltik be az állásokat, hanem Baross Ferenc dr. főispán a maga hatáskörében intézkedik helyettesek kirendeléséről.

— **Kögyölemkenyeren tengődött főkonzul.** Budapestről jelentik: Az új Szent János kórházban hosszú betegség után ma elhunyt Barlovac György, Szerbiának volt budapesti főkonzula. Barlovac az Obrenovics királyi háznak megbírt embere volt, akit magyar barátai érzelmeiért a Karagyorgyevicsok elbocsátottak és attól kezdve kegydíjra tengődött.

— **A légszuszogóasztók figyelmébe ajánljuk,** hogy tekintettel a fennálló óriási szerelő és munkásiányra, valamint arra, hogy szesz (spirítusz) be nem szerezhető, légszuszogókat és légszuszogókat, ha azok szabadon vannak, (udvarban, padláson stb.) nagyobb mérvű fagyás és naphtalin lerakódás megakadályozása ellen megvédeni sziveskedjenek, oly módon, hogy a szabadon fekvő vezetékeiket rongy, szalma, papír és egyéb hasonló hővédő anyagokkal körülvegyék, a gázórákat pedig ezenkívül lehetőleg ládával befedjék, mivel fentemlített okoknál fogva nagyobb és hirtelen beálló hidegek alkalmával a gázóráknak nem állana módjában az esetleges zavarokat megszüntetni.

— **Letartóztatott árdragító bankigazgató.** Berlinből jelentik: Tegnap letartóztatták a danzigi gazdasági és nagykereskedelmi részvénytársaság igazgatóját, Sievert Vilmost meg nem engedett manipulációk miatt. A társaság árpakását gyártott és ezt a maximális áron jóval felül értékesítette. A részvénytársaság cégjegyzőjét már tegnap letartóztatták. Sievert a berlini német burgonya központnak is igazgatója volt.

— **Megakarta ölni a feleségét.** Székesfehérvárról jelentik: Pállos József tartalékos főhadnagy, ki a polgári életben községi jegyző, rövid szabadságra néhány nap előtt haza érkezett. Főhadnagyságát állandóan üldözte feltékenységével és heves jelenet után revolvert fogott rá. A szobában levők megakadályozták, hogy a fegyvert elsüsse, a revolvert felvitték a rendőrségre és a főhadnagy megígérte, hogy feleségét nem bántja többé. Ma reggel azonban újból megjelent az asszonynál, oktalan vádakkal illette, majd heves szóváltás után kihúzta a kardját, feleségére több ütést mért és oldalán és a nyakán megszurta. Az asszony sérülései igen súlyosak. A főhadnagy később önként jelentkezett az állomás parancsnokságnál, de kiballgatása alatt olyan zavart magatartást tanúsított, hogy egyelőre megfigyelés végett kórházban helyezték el.

— **Zustalan napok Angliában.** Gentből jelentik: Az angol kormány két husznélküli nap bevezetését határozta el, azonkívül tilalmat fog kibocsátani a fehér kenyér készítésére is.

— **A petrillai körjegyzőség Dóván.** Hunyadvármegye petrozsényi járásának Petrilla körjegyzősége Sorbán István körjegyző vezetése alatt Dóván a vármegye székházában működik, a körjegyzőség közönsége tehát ügyes-bajos dolgaiban ide forduljon.

— **Adomány.** Czuckei Ferenéné rokkant katonák javára 20 koronát adományozott a polgármesteri hivatalban.

— **Mindenki keresse fel Fischer Simon** Nagyáruházát a Szabadság-téren. Trikók, harisnyák, férfi ingek, kalapok nagy választékban, gyermek-kocsik gyári raktáron. 5628

— **Ertesítés.** Weisz Hugó jöhrnevi aradi fényképész haza érkezett és műtermének vezetését személyesen ismét átvette. Kéri a n. é. közönséget, hogy karácsonyra szánt fényképfelvételeiket, rövid ideig való itthon tartózkodása alatt, előjegyzés szerint eszközöljék, naponta 9—12-ig és 2—6 órák között. Telefon 211. 5917

— **Divattermő áthelyezés.** Brüll Nővérek női divattermőket Csiky Gergely-utca 9. szám alá helyezték át. 5545

MOZGOKEP SZÍNHÁZ.

Karhausi.

(Báró Eötvös József regénye, bemutatja az Uránia színház.)

Az elmúlt század finom Biedermayer hangulatában a nagy, örök emberi érzések problémáinak izgalmasan lüktető drámáját látjuk ma viszont. Báró Eötvös Karhausija, az örökké érdekes forradalmi korszak regénye, hősei igazi lelkek, akikben emberi szenvedélyek laknak és Eötvös gyönyörű regényét igazi élvezettel látjuk filmen. Lelkünk a nagy kalpagos nemzet-örök korát juttatja eszünkbe, amikor a felső tizezer szeretkezett a levendulaillatú szalonokban, a nép pedig nyugodtan élt és esodálatos respektussal bámult a nagyurak felé. Rövidszoknyás kisasszonyok kecsesen hajoltak meg a csipkeujjas, bőrkabátos gavallérok előtt, akik mélyen leemelték cilindereiket és az andalító keringő hangjai mellett lejtették a táncot. A nagy francia világszemlék hű visszatükrözője Eötvös gondolkodó eszmével telt regénye.

Ma a filmen fogjuk viszontlátni a vérbeli alakokat, látni fogjuk olyan szépen, olyan igazán, hogy szinte elkábulunk tőle. Delmonte gróf, Julia grófnő alakjai újra élnek és életük lelkünkben a nagy gondolkodó eszméit varázsolja. Szép, mondhatnók gyönyörű munkát végzett a filmgyár akkor, a mikor Karhausit filmen örökítette meg és megállapíthatjuk, hogy a film klasszikus szépségű és bizonyosságát adja kulturális életünknek és nemzeti sajátosságainknak, a mellyel ragaszkodunk nagyjaink munkáihoz. És ez a kép, mely a regény tulajdonképeni eszeleményét az eszmék sűrű bozótjában mutatja be tiszta kristály irodalom, olyan, a melyet csak olyan pártját ritkító szép képen volt szabad meg örökíteni, mint a mai. Elsőrangú művészek és művésznők, élénk olyan rendezővel, mint Kertész Mihály, buzgólkodtak a film sikerén. Góth Anny, Fényes Annuska, Thurányi és Bonis igazán lelküket öntötték e filmbe, a mely a magyar filmgyártásnak örökké büszkesége lesz.

Akik szeretik a filmen az irodalmat, akik boldogok, ha egy elmúlt kőr bűvös levegője csapja meg lelküket, akik a nagy magyar elméknek hódolnak: azoknak nem mindennapi élvezet kínálkozik a Karhausi megtekintésében. Élvezet a kép szépségeiben, a magyar iparnak ilyen fellendülésén, néma lelkesedés egy Eötvös József halhatatlan nagy eszméin. Így válik majd közkinésé a magyar irodalom sok jelese és ez az a hivatás, a melyet moztól várunk és melyet teljesít akkor is, ha üzleti jövedelmezése nem is éri fel a reá fordított gondot és munkát. A magyar irodalom egyik legnagyobb elméje van e filmen életre kelteve.

* **A fekete huszár** a jelenkor legesodásabb háborús slágere, Harry Piel viel világhírű műve legközelebb az Erzsébet-mozgósínházban kerül bemutatásra.

TORVÉNYKEZÉS.

§ **Grelle grófnő gyilkosságának büntetése.** Zágrábból jelentik: A zágrábi törvényszék ma kezdte meg Müller Gábor kereskedősegéd és Filippovich Krisztina rablógyilkossági bűntettének tárgyalását, akik mint emlékeztetes, Grelle grófnőt lakásán megfojtották és kirabolták. A tárgyaláson Müller kedvesét menteni igyekeznek.

KURZER BERTALAN

végzett bécsi orvosi egyetemet és Budapesten vizsgázott

fogtechnikus műterme Weitzer J.-u., Minorita-palota, II. em.

Fogat huz, plombál. Készít egyes fogat ép ugy, mint egész fogsorokat, arany koronákat és arany hidakat.

EGYESULETI ÉLET.

(*) **Meghívás.** Az Aradvidéki Tanítóegyesület tagjait megkérem, hogy **f. hó 21-én, kedden háromnegyed 12 órakor** a Kazinczy-utcai polgári iskola előcsarnokában megjelenni sziveskedjenek, ahonnan részvétünk kifejezése céljából **megboldogult kartársunk, Czeller Gizella** családjához megyünk. Az **elnökség.**

(*) **Meghívó.** Az aradi zenekedvelők egyesülete választmányi ülést tart 1916. november 26-án, délelőtt 11 órakor a városi zeneiskola helyiségében (Batthyány-u. 26. I. em.) mely ülésre a választmányi tag urakat tisztelettel ezen az uton is meghívom, végvári Neuman Dániel báró egyesületi elnök.

TANÜGY.

(—) **A menekült szülők gyermekei** részére szükséges tankönyvek és taneszközök beszerzésére adakoztak: a mondorlaci körjegyzőség 5 korona és a Körösbánya és Vidéke Takarékpénztár Részvénytársaság fiókja, Nagyhalmagy 50 koronát. Kehrér Károly kir. tanfelügyelő.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

= **A Magyar Királyi Folyam- és Tengerrajózási Részvénytársaság** igazgatósága közölni teszi, hogy tekintettel az előrehaladott évadra, a vukovár-újvidéki vonalon lévő Bács-ujlak és Opatovás indikálomásokat folyó évi november hó 20-ával megszüntette. Ugyancsak a Magyar Királyi Folyam- és Tengerrajózási Részvénytársaság igazgatósága közli, hogy a Budapest, Eötvös-téri hajóállomásról reggel 8 óra 30 perckor és a Dömösről délután 6 óra 30 perckor induló személyhajójáratot folyó évi november hó 20-ával ez évre megszünteti. A Budapest, Eötvös-térről délelőtt 11 órakor és az Esztergomból este 7 órakor induló személyszállítással egybekötött teherjáratot, valamint a Budapest, Eötvös-térről délután 2 óra 20 perckor, illetve Dömösről reggel 5 órakor induló személyjáratot további intézkedésig továbbra is fentartja.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1916. november 21-én kedden:

B) Bérlet. B) Bérlet.

Barics Gyula felléptével:

S z i b i l l.

Operette 3 felvonásban.

Kezdete 8 órakor.

A szerkesztésért felel:

Rudnyánszky Endre távollétében:

Stauber József.

NYILTÉR.

(Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.)
Limbeck János és fia első m. kir. szab. érckoporsó gyára és temetésrendező vállalata.

Ozeller István és leánya Gyulay Erzsike a saját, úgyszintén az alólírottak nevében is, mély fájdalomtól megtört szívvel jelentik a hön szeretett és felejtethetetlen jó testvér, illetőleg sógornő, nagynéni és rokon

Czeller Gizella,

Arad szabad királyi városi leányiskolai igazgatónőnek,

folyó évi november hó 19-én, reggeli 8 órakor, munkás életének 50-ik évében, hosszas szenvedés és a halotti szentségek áhitatos felvétele után a Mindenható akaratához képest történt jobblétre szenderülést.

A felejtethetetlen drága halott földi maradványai november hó 21-én, délután 3 órakor fognak a Weitzer János-utcai 8. számú gyászházban a római katolikus anyaszentegyház szertartásai szerint be-szenteltetni és a felső temetőben lévő családi sírhelyben az örök nyugalomnak át-adatni.

Az engedelmős szent-mise áldozat a boldogult lelki üdvéért folyó évi november hó 24-én reggeli fél 8 órakor fog a helybeli főt. Minorita-atyák szentegyházában az egok Urának bemutatatni.

Pihenése oszondos, drága emléke áldott legyen.

Arad 1916. november hó 20.

Csikrái Perencs, szül. Czeller Mária, öz. Falter Károlyné szül. Czeller Matild, Falter Gyuláné szül. Czeller Emma, testvérei. Id. Falter Gyula, sógora. Gyurkó Istvánné szül. Csikrái Irén, Csikrái Géza, Csikrái Gyula és neje szül. Sándor Irma, Kovács Sándorné szül. Csikrái Margit, ifj. Falter Gyula és neje szül. Boegler Margit, Kirillovits Györgyné szül. Roemayer Irén, Cseller Margit, unokanéni és öccséné, úgyszintén a többi rokonság, kartársak, jóbarátok és ismerősök nevében is. 21

ARADI KÖZLÖNY

1916. évi december hó 1-től új előfizetést nyitunk az Aradi Közlöny-re.

Előfizetési árak:

Helyben:

Egész évre	28 K. — fill.
Fél évre	14 " — "
Negyed évre	7 " — "
Egy óra	2 " 40 "

Vidéken:

Egész évre	32 K. — fill.
Fél évre	16 " — "
Negyed évre	8 " — "
Egy óra	2 " 80 "

Tessék mutatványszámot kérni.

SIEGELIN

az ózai idény beálltával

FEDAK-CIPÓKRÉM

szükségletét idejekorán beszerezni. Dacára a mai nehéz viszonyoknak, sikerült az előállításához szükséges nyersanyagokat nagy áldozatok árán csekély mennyiségben beszerezni, úgy, hogy az ebből gyártott

FEDAK-CIPÓKRÉM a háború előtti nősegek felül meg-

Kérjen mindent!

Óriás FEDAK-CIPÓKRÉMET

Egy doboz ára 50 fillér.

2 gépész

szántáshoz mérsékelt díjazásért ajánlikozik.

Cím: Jámor Mihály, Makó Baross-utca 8. sz. 6927

Mint a Magyar Olaj és Zsiripari Központ albizományosa

tökmag és napraforgómag

összevásárlását megkezdtem úgy Aradon, mint vidéken, igazolt megbizottaim által.

5964

Werner Károly.

Használt ólom

megvételre kerestetik.

8617—916.

Hirdetmény

a házbérjövdelem bevallása tárgyában.

A házbéradó az 1917. évre való érvénnyel kivetendő jövé, az ezen kivetés alapjául szolgáló házbérvallomási ívek benyújtására a m. kir. pénzügyminiszterium 1916. évi 107800. sz. alatt kiadott rendeletével az 1916. évi november hónap 2-től 30-ig terjedő időt tűzte ki.

A házbérvövdelem bevallására kötelezve van:

a) a tényleges birtokos, illetőleg vagyonközösség esetén az összes tényleges birtokosok;
b) a házközösségnél annak feje;
c) nem önjoga, valamint jogi személyeknél a törvényes képviselő.

Felelősséget vállalva a vallomáshoz kötelezettek, hogy a házbérvallomási ívet pontosan és a városnak megfelelő hűséggel töltik ki és azt a városi adóhivatalnál november hó 2-iktől kezdve legkésőbb november hó 30-ig nyújtják be.

A bevallás tárgya: a házak évi nyers bérjövdelema. Nyers jövdelemnek tekintendő együttvéve mindaz, amit a bérlet a bérlet tárgy használatára fejében a bevallás időpontjában ellenértékül fizet.

Aki vallomását a kitűzött határidőben be nem adja, abban az esetben szigorúan büntetjük.

Tájékoztatásul szolgáljon végül, hogy a vallomáshoz kötelezettek a bevallás kötelezettsége alól nem menti fel az a körülmény, hogy a vallomási ív részére hivatalból kezbesítve nem lett. Ha a vallomáshoz kötelezett a vallomási ívet kiállítani nem tudná, vagy hadbavonulása folytán ezt nem tehetné, a községi vagy városi községek (jegyzők, városi adóhivatalok) kötelesek a vallomási ív kiállításánál hivatalból díjtalanul segédkezni, illetőleg a tollba mondott vallomás alapján a vallomási ívet a fél nevében kitölteni és ennek megtörténtét hivatalból igazolni. Ugyanezt az eljárást kell követni abban az esetben, ha a bérlet a vallomási ívet szabályszerűen kiállítják, de a hadbavonult vallomáshoz kötelezett fél azt alá nem írhatja. A segédkezésnek megtagadása — a közadók kezeléséről szóló 1909. évi XI. t.-c. 102. §-a (1913: 50.000. sz. hiv. összeállítás 197. §. d) pontja) értelmében — minden egyes esetben 5—50 K-ig terjedő bírsággal büntethető.

Kelt Arad, 1916. évi október hó 19-én.

Arad sz. kir. város adóhivatala.

FOG. MOHR JEANNETTA

vizsg. fogtechnikusnő

aki 20 éven át a legnagyobb világvárosokban, mint Newyork, Berlin és Bécsben a fogászati téren legjobb sikerrel működtem, tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy helyben: **Luther Márton-utca 1. sz. a. II-ik em.** egy a mostani kor igényeinek megfelelő **fogászati műtőre**met nyitottam, ahol legújabb berlini és amerikai módszer szerint kezelem betegemet, foghúzás teljes érzéstelenítéssel (fagyasztás után.) Aranyhidak, aranykoronák, mindennemű kaucuk fogazatok, szápadlás nélkül és legkamrával. Arany, ezüst, amalgam, porcellán és cement tömések (plombák), mérsékelt díj-szabás mellett készíttetnek. Bécses parifogását kérve tisztelettel **Mohr Jeannetta**, vizsg. fogtechnikusnő. Rendelő órák: d. e. 8—12-ig, d. u. 2—7-ig. Vidékiek 24 órán belül kielégíttetnek. 1127

Magyar gyógyborok

Kitünő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vérképző gyógybor, vérszegények, lábadozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 2 korona 80 fillér. Nagy palack ára: 4 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerősítő szer, finom fűszeres ízű, zsongló, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbetegék részére és ott, ahol a condurongó kéreg javára van. Egy palack ára: 3 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a most nehezen beszerezhető Acidol pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 3 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél: 845

Rozsnyay Mátyas gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

ról és ezen cikkek elkészítésének, azaz forgalombahozásának és szállításának szabályozásáról 4135—1915. M. E. szám alatt kiadott rendelettel, (l. az utóbbit a Budapesti Közlönynek 1915. évi november hó 18. napján megjelent 267. számában, kivéve a 2960—1915. M. E. számú rendeletnek 3. és 7. §-ában, valamint a 4133—1915. M. E. számú rendeletnek 1. §-ában foglalt, a Korpaközpont megalakítására vonatkozó rendelkezéseket, amelyekkel azzal egészítetnek ki, hogy amennyiben a Korpaközpontba az említett §-okban megállapított létszámon felül több tagnak kiküldése válnék szükségessé, ez iránt a földmivelésügyi miniszter a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg intézkedik. Green, főkapitány.

URANIA SZINHÁZ.

Nov. 21., 22., 23., 24., keddtől—péntekig

a magyar filmgyártás remeke.

Báró Eötvös József:

Karthausi.

Filmregény 6 részben.

Számozott jegyek naponta délután 3 órától a mozi irodában válthatók.

20961—1916. k. h.

Hirdetmény.

A korpá és a takarmányozási célokra szolgáló egyéb ipari termékek és hulladékok forgalomba hozata tárgyában kelt 2780—1916. M. E. számú kormányrendeletet, a következőkben teszem közzhírré:

Korpát, köles-takarmánylisztet, köleshéjat, olajpogácsát, cukorszörpöt, (melasse-t) szárított répaszelelet, valamint szárított moslék és törkölyléleket sem magukban, sem állati táplálkozásra alkalmas más anyagokkal keverve, vagy takarmányozásra alkalmas módon feldolgozva másként, mint a ministerium 2966—1915. M. E. számú rendelete alapján (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi augusztus hó 10. napján megjelent 184. számában) alakított korpaközpont közvetítésével forgalomba hozni nem szabad.

A malomvállalat annak, aki e 2117—1916. M. E. sz. rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi július hó 1. napján megjelent 148. számában) 7. §-ában megszabott örösi taposítvány alapján kizárólag saját házi és gazdasági szükségletére örölitet, az ezen örösből származó korpát kiszolgáltatni, ha pedig azt az örölitető átvenni nem kívánja, a Korpaközpont útján forgalomba hozni köteles.

Az ezen §. alapján átvett korpát az átvevő csak saját állatának takarmányozására használhatja fel, s ha bármilyen okból ily célra fel nem használhatná, azt szintén csak a Korpaközpont közvetítésével adhatja el.

Az 1. §-ban felsorolt ipari termékekért és hulladékokért követelhető legmagasabb ár rendszer minőség mellett mm-ként (100 kg.) tisztasulyra a következőkben állapították meg:

Az ipari termékek vagy hulladékok métermázsánkénti legmagasabb árai: Korpá K 20. Köles takarmányliszt K 36. Köles héj K 16. Répcepogácsa K 30. Vadrépcepogácsa K 30. Napraforgómag pogácsa K 40. Gomborkamag pogácsa K 40. Fokmag-pogácsa K 45. Lammag-pogácsa K 40. Kemérmag-pogácsa K 20. Keményítőgyári szárított tengeri moslék K 32. Keményítőgyári szárított burgonya-moslék K 19. Szárított, sörtörköly K 26.

Ezzel a legmagasabb árakat, melyek magukba foglalják a rakodállomáshoz való szállításnak és a berakásnak költségeit is, zsák nélkül, készpénzfizetés mellett történt beszállás esetére kell érteni s ezek az árak egyaránt vonatkoznak úgy belső mint külföldi származásu nyers anyagok feldolgozásánál előálló termékekre és hulladékokra.

A jelen rendelet életbelépésével hatályukat veszítik a miniszteriumnak a korpá forgalomba bocsátásának szabályozásáról 2966—1915. M. E. szám alatt és a takarmányozási célokra szolgáló ipari termékekért és hulladékokért követelhető legmagasabb ár megállapításá-

Intelligens leány,

akí a gyógyszerészettel foglalkozni akar, a román nyelvet is érti, helyben születésű lakhatik, tanuló leánynak felvétetik. Előnyben részesül az, aki németül is tud. Hajós Árpád, gyógyszer-tárában Arad, Andrásy-tér 22. szám.

Legfajdalmasabb tyukszemétő!

is 3 nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. — Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra. Ara használati utasítással együtt 1 korona.

Polcskák

kiirtására a legsikeresebben és teljesen csak a „Phenol-sav”-val eszközölhető. A butorokat nem rongja, még a petéit is kiirtja. Ara 1 üvegnek 1 korona.

Leg jobb fekete hajfestő!

a „Meiogen”. Egy pár perc alatt bármely haját, vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ara 2 korona 40 fillér.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél **Hajós Árpád** gyógyszer-tárában

ARAD, Andrásy-tér 22. sz.

Alapított 1896. évben az Aradmegyei Kórház számára.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

As apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetés ára 3 fillér. Vastagabb betűkkel 16 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelölni.

A legkisebb hirdetés ára 1 korona.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 óráig veszik fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

Marec.

Matild 27-én érkezik. Levél ment. 5981

Fiatlember

tiszteletes szándékú megismerkedne, fiatal, gazdag özvegyasszonnyal. Levelek pontos címmel „25 éves” jelzőre kiadható kéretnek. 5976

Ellátás.

Aki előzőn akar ékecsel,

forduljon Fábrián Gábor-utca 11. számú kifizetésbe, egy ebéd 1 K 50 fillér. 5978

Alkalmazást keres.

Bejárás

ajánlok jobbat háza. Bővebbet Ferdinánd-utca 1/a, a házasternél. 5991

Deutsches Fräulein

mit guten Jahresgehältnissen, die auch in Nahaen bewandert ist, sucht Stelle zu Kinder, oder zu einer alleinstehende Dame. Adresse in der Administration. 5979

Fiatal,

hadmentes, nyugdíjas vasutas bármilyen könnyebb állást keres helyben vagy vidéken. Cím a kiadóban. 5983

Házvesztőknök

ajánlok fiatal, intelligens asszony orhoz, vagy urnához. A háztartás minden áramban és varrásban jártas. Vidékre is elmegy. Zsuzsanna, Nagyvárodi-ut 9. szám, ajtó 12. 5977

Alkalmazást nyer.

Häus bescheidene

deutsche Dame wird zu 2 grösseren Kindern auf die Nachmittag's Stunden gesucht. Wesselenyi-u. 16., I. Stock. 5992

Jobb háno

gyermekekhez, azonnal felvétetik. Lattvák Ázsa, Asztalos Sándor-u. 8. 5985

Ügyes,

megbízható, kitűnő ha fizetéssel felvétetik. Városliget 11. sz. 5984

Egy ügyes fia

kiutának nyomdában felvétetik.

Ingatlan.

Kiszemeltetés

Fő-utca 78. és 102. számú házak, bármilyen üzletnek alkalmas helyiségekkel, kedvező feltételek mellett eladó. Cím a kiadóban. 5988

Kiadó lakás.

Főúton lévő

másodemeleti nagy utcai lakás azonnali kiadó. Bővebbet Andrássy-tér 8. szám alatt, a házasternél.

Gyógyászat.

Héts Vasas chinabera.

Süverén szer vérszegénység, sápkór, székület, a vérszegénységből eredő ideggyógyászati, étvágytalanság, gyomorbántalmak, és általában gyengeség ellen. Paratlan vérsejtes és vérjavító, biztos óvszer máj- és fertőzőbeteg és minden fertőzésből eredő meg-betegedés ellen egy ismétlő, mint gyermeknek. Ara 3 kor. Hebsz Gyógyszertár, Földes Gyógyszertár. 12

Vétel és eladás.

Egy 9 éves,

világos pejsaripa eladó. Ehrenfeld fűszeresnél, Boros Benl-tér. 5975

Élelmiszer.

10 fba füstölt hús, 9-10 kg. Hbászir eladó. Tisztaságért felelőség. Bővebbet Meisl és Adler cégnél. 5974

Hazánál,

jó karban lévő nagyobb kézi kocsik, megvételre kerestetik. Ingusz I. és Fia. 5980

Két kézi prés

á 650 koronáért, teljesen jókarban, üzempépes állapotban, azonnal eladó Dr. Bedő Árpádnál Arad, Erzsébet-körút 30. 5990

Hazánál ládák

bármily mennyiségben vásároltatnak. — Andrássy pejszertár. 5956

11. rendű dorong tásita

kapható waggonszámra Berkovits Samunál, Bírán. 5936

Írógép

látható írásu, eladó. Török Ignác-utca 1/a. sz. 5987

Marócsenyi

zenealbuma — 50 legújabb zeneművel, — előjegyzést elfogad 90 korona helyett 4, 6 és 8 koronáért Knieser L. „Minerva” könyvkereskedése Arad, Dobó-utca 1. Telefon 791. 1066

Egy

teljesen jókarban lévő nagy nyolcos Marschall csapógéppel eladó. Refallovits Mikos, Bacsóya. 5933

Két

csinos kiállítás vashálója, továbbá egy négykarú gáz ebédlő csillár eladó. Apponyi-körút 1. szám, I. em. 5936

Belavagolt hátizsák,

5 éves, 164 cm. magas, teljesen hibátlan, kitűnő karban lévő pejsaripa, fogságra esett ütést tulajdona, 3200 koronáért eladó. Megtekinthető községi jegyzőnél, Mészegyes. 5942

Eladó

egy szép szőnyeggel bélelt biéber palleros angol pitech női városi bunda és ugyan-csak biéber karmantyú, továbbá szövetruhák és női fehérneműk. Cím a kiadóhivatalban. 5947

Eladó

két jól behajtott, kitarító, erős, gyorsjárású kocsik, 8 évesek, 168 magasság, egyik szürke kancsa, a másik pejsaripa. Cím a kiadóhivatalban. 5930

Fenyő, dísz- és gyümölcsfa-

csesmetér, igen sokféle fajban, továbbá alma, valamint 1-2 éves gyökerez, telepítéscs, illetve pótlásra rendkívül alkalmas riparika (amerikai) szőlővessző, valamint nagy mennyiségű szőlőkaró eladó. Bővebb felvilágosítást nyújt Ortutay Lajos Deák Ferenc-utca 29. 5949

Új bútorkitelít

Bútorok a legjobb kivitelben kaphatók, hiteles, egyenlőre készítésű, és részletfizetésre szállított Garai Károly bei. cég bútorkitelítésben Aradon, Asztalos Sándor-utca 8. sz. 913

Tábori debekok,

levelező-lapok, levelek és papírruhák nagyban és kicsinyben jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papírkereskedésében és könyvnyomdájában Arad, Szabadság-tér 1. Telefon 308. 604

Vassak

a legmagasabb áron vartol levett férfi ruhák, mindenféle egyenruhát valamint használt bútor. Vidékre is megyek. Bleier Ignác, Bocskó-utca 1. 229

Hagyaradon

eladó 300 hl. ideai termésű, kitűnő minőségű bor, — kőcs pince. — Ugyancsak májleset folytán eladó 11 és fél hold szőlő, két kőszőlő, teljesen berendezve. Érdeklődők forduljanak: Waxerle Nándor főszolgabíróhoz, Marosberke, Krassó-Szőreny vármegye. 5929

Egy világ hazánál csapógéppel

24. lejáró motor eladó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalban.

Különféle.

A József főherceg-utca

elvezett egy (Koh és Krausz-féle papírban csomagolt) fehér tűll-galler. Kérem a becsületes megtalálót új Minorita-paletta, I. em., 2. ajtó szám alatt átadni. 5989

Elvezett

az újszentannai határban egy veres pejsaripa, bélyeg nincs rajta. Becsületes megtalálót kérem sürgőnyleg értesíteni Tudman Gabort, Kürtös, 718. házszám. 5984

Írógépek

új és használt, üzempépesek, szakszerű javítások, irásmunkák és sokszorosítások, gépirás tanítás Bodnár József írógépszaküzletében Setacz-utca 2. Telefon 11-41. szám. 4701

A drága vanília

teljesen pótolja a pompás zamata Vanillion, egy tasckó ára 10 fillér. Cukrászoknak, vendéglátóknak nélkülözhetetlen. Földes Gyógyszertár, Hebsz Gyógyszertár. 13

9804—1916. p. m.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város törvényhatóságánál megüresedett belvárosi római katolikus kántori állásra évi 800 korona illetmény és egy évi szolgálat után esaládi pótlék élvezete mellett pályázatot hirdetek és felhívom mindazokat, akik ezen állásra pályázni óhajtának, hogy kérelmüket okmányaikkal és netalán másutt elküldött szövegű kérelmüket lezáró bizonyítványokkal ellátva Arad sz. kir. város törvényhatóságához címezve hivatalomba, 1. évi november hó 30-ig beérlelőleg nyújtsák be, és 1. évi december 3-án a délelőtti szentmise után próba énekeltetésre a belvárosi római kath. templomban jelenjenek meg.

Az állás választás után a legközelebbi rendes havi törvényhatósági közgyűlésen fog betölteni.

Arad, 1916. november 16.

Varjassy, polgármester.

Erdélyi,

kézzel szedett

csemege alma

megrendelhető:

Körösvölgyi

Pálinkarakartárban

Arad, Lloyd-palota. —: Telefon 651.

A 10 liter legfőbb minőségű helyén

Andrássy-tér 8. szám

házon egy kézzel

üzlethelyiség

menetára

kiadó.

Bővebbet az „Arad Közlöny” kiadóhivatalában, József főherceg-ut 22.

Holott.

A legártalmatlanabb araszpítő és finomító. Izvadó, fényes, zsíros, atkás (mitesseres) arcot naponta ahánytszor szükséges, gyapórra öntött folyadékkal megtöröljük. Az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés lehetett finomságu harmattal volna bevonva. Az atkák pár nap alatt elmulnak. Ara 1 korona. Dr. Földes és Hebsz piperezappan és vegyszertári gyára Aradon. Tíz mellett ne használjuk. 12

Tuzifa

wagontételekben megrendelhető Weiszberger Sámuel utódánál, 261

Körösvölgyi pálinka-raktárban

ARAD. Telefon 651. sz.

Ügyes segéd

a női divat szakmából, állandó időre felvétetik.

Krakatrendező előnyben részesül. Ugyanott jöberkölesű fiu tanulónak fizetéssel felvétetik. —

Cím a kiadóhivatalban. 5978

Rum—likör

essentiák és kompozitók

„RUMARON”

50 filléres üvegekben, 2 liter finom Tea-rum készítéséhez, kereskedőknek 40%, rakat árban.

Szemző Armin

árúgyűlése, Arad. —: Interu-ban telefon 592. sz. m

Aranyat

Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy becserél; ugyanígy régiségeket vesz és elad

Losonczy Lajos

órás és ékszerész üzlete ARAD, Szabadság-tér. Telefon 944.